

WESTERN ROMAN

LASSO

cijena 150d broj 685

Warren T. Longtree

CRNI ANDEO

Warren T. Longtree

CRNI ANDEO

Glavni i odgovorni urednik
MILIVOJ PAŠIČEK

Izdavač: SOUR »Vjesnik« (predsjednik Poslovnog odbora **Vjekoslav Koprivnjak**)
– RO Novinsko-izdavačka djelatnost, n. sol. o. – OOUR Informativno-revijalna izdanja, n. sub. o. (v. d. direktora **Božidar Radman**).

Tisak: RO Štamparska djelatnost SOUR »Vjesnik«, n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o., OOUR TM n. sub. o. i OOUR Tisak revijalnih izdanja, n. sub. o.

Predsjedavajući Savjeta redakcije »Romani i stripovi«: **dr Ivan Krtalić**

Uređivački kolegij: **Ivica Bartolić** (graf. ur.), **Berislav Grabušnik** (graf. ur.), **Marija Jurela** (biblioteke »Super strip« i »Trag«), **Pavle Lugarić** (zamjenik gl. i odg. ur.), **Milivoj Pašićek**, **Ana Župan** (ljubavni roman).

Redakcija: **Sonja Dunduš** (daktilograf), **Ana Hrastović** (novinar), **Zdenka Jočić-Beck** (redaktor), **Pero Kvesić** (novinar), **Igor Mandić** (novinar), **Branka Ožegić** (teh. sur.), **Hrvoje Prčić** (novinar).

Tajništvo: **Sanja Popović** (tajnik), **Biserka Pupavac** (pomoćnik gl. urednika za ekonomske poslove).

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, tel. (041) 515-555 i 519-555. Telex 21 121 YU VSK.

LASO 685

Warren T. Longtree: **CRNI ANDEO**
Naslov originala: **DARK ANGEL RIDING**
Recenzija: **Nina Kujundžić**
Prijevod: **Marijan Krmpotić**
Copyright: **GPA**

LASO 685 izlazi 28. 11. 1986.

I

Sunčane zrake jedva su se probijale kroz guste krošnje stoljetnih borova. Rosa je još sjala na granama stabala tog ranog jutra koje je mirisalo na svježu borovinu i smolu. Vjeverice su veselo skakutale s grane na granu, a na potoku je srna pila vodu koja se mreškala u sve većim krugovima oko njezine njuške. Odjednom je zastala napeto podignuvši glavu. Možda je začula neki šum, a možda je nešto namirisala, jer je u velikim skokovima pobjegla preko potoka u plavičasto zelenu šumu.

Na blagoj padini proplanka, oko tri stotine metara dalje od potoka, šćućurila se niska, trošna brvnara, krova pokrivenog mahovinom. Strukovi zelene trave probijali su se među daskama na krovu i pod strehom.

Brvnara je bila bez prozora. Sagrađio ju je lovac na krzna, stari traper Monk McCall, koji je otišao u lov jednog proljeća i nikad se više nije vratio u svoju kolibu.

U dnu sobe bijaše kameno ognjište, sivo i garavo. Na ognjištu je stajao duboki bakreni kotlić u kojem se kuhala srnetina. Iz kamenog dimnjaka uzdizao

se dim i u tankoj niti vijugao pod vedrim nebom iznad drvene šume. Uz zid je bila postelja, u sredini sobe stol s dva klimava stolca, u kutu sanduk, iznad njega polica i ničega drugog nije bilo u toj kolibi.

Ona je bila topla i meka. Njezina zlatna kosa bila je zamršena a zelene oči zaljubljeno su ga gledale dok se nadvijala nad njim da ga poljubi. On je kao očaran gledao u njezine pune dojke koje su se njihale nad njim i škakljale mu gola prsa.

— Ulijenit ću se uz tebe. Razmazit ćeš me — potužio joj se Ruff Justice.

— Zašto? Ustani ako hoćeš. Ja te ne držim — odgovorila mu je izazivački Louise.

— I ustat ću. Čeka me mnogo posla. Konje valja namiriti.

Poljubila ga je u vrat, bradu i uho i šapnula:

— I oni su se ulijenili i udeb-
ljali.

Još je bilo riječi koje je ona prela ko mazna mačka, ali Ruff ih se više nije sjećao. Osjetio je njezine svilenomeke i podatne usne na svojim. Gladio joj je blago povijena leđa sve do tvrdih oblina stražnjice, pritišćući

je sve jače k sebi, a njezini poljupci bivali su sve strasniji.

Zajahala ga je dok jo on ostao ležati na leđima. Nasmiješila mu se kad je trzajem glave bacila svoju dugu plavu kosu. Ruff osjeti kako upada u nju. Osjeti kako prodire sve dublje u njezino toplo, poželjno tijelo i kako ga ono obljubljuje.

— Budi mirna jedan tren, molim te!

— Sviđa ti se tako?

— A što ti misliš?

Obuhvatio je njezine jedre dojke, opijen njezinom glatkom puti, i poigravao se ružičastim bradavicama koje su se skupile i otvrdnule. Nasmiješila mu se od sreće.

— Ne miči se! — rekao je Ruff.

— Ne mogu se više svladavati.

— Nemaš čvrstu volju — prekorio ju je.

Ona se na to nije osvrćala. Od sladostrasnog trenja njezina bedra su se trzala u prдавном poganskom ritmu putene požude.

— I nemam, jer sam razvratna, pohotna, raskalašena — odvratila je uzbuđeno, naglašavajući svaku riječ naglim trzajem zdjelice.

Ruff je pomno prstima kuštrao kovrčavi zlatnoplavi grmečak što je bujao među njezinim raširenim nogama.

— Ti si žena po mom ukusu — protuslovio joj je, pa ju je uhvatio za bedra i čvrsto pritisnuo na sebe.

Ona je bila neumorna, razbludna istraživačica, žena koja je živjela jedino za to da bude ljubljena. Bokovi su joj se trzali

i propinjali u kratkim naglim grčevima.

— Tražila sam te predugo. Dugo, dugo nikoga nisam imala. Nitko me nije posjedovao — priznala mu je, sijekući riječi jednolikim ritmom kretnji svog tijela.

Ruff je pogleda u lice. Malo se namrštila dok je zajedno s njim tražila najslade mjesto u svojoj utrobi. Kad ga je našla, lice joj se razgalilo od blaženstva, pa je nasrnula na njega svom težinom tijela. Oči joj, zelene kao smaragdi, bijahu zaklopljene a usta stisnuta u ravnu prugu.

Ona bijaše žena uskrsla od mrtvih, žena koja je cijelim svojim bićem hrlila natrag, u životne radosti i užitke. Nije ona samo voljela ljubovanja. Voljela je i šume, polja, gore i sve životinje što su u njima prebivale. Voljela je jutarnju rosu, žuborenje srebrnog potočića, iznenadnu grmljavinu ljetne oluje, blagu toplu kišu, bjelinu snijega i ugodnu toplinu pucketave vatre u zagrljaju voljenog čovjeka. Sve je to ona voljela, u svemu tome je uživala. Za nju je život bio pusta radost.

Ugrabili su je Čejeni. U njihovu zatočeništvu provela je sedam dugih godina. Vodili su je od tabora do tabora, ponižavali, iskorištavali, ugnjetavali, ali nisu je mogli dotući, jer je u njoj tinjala želja za životom.

Ruff ju je izbavio iz njihova zatočeništva, i to, činilo se, više na svoju nego na njezinu sreću. Našao je u njoj ženu koja je bila sposobna da se vedra pogleda suoči sa životnim nedaćama, da gleda smrti u oči i prkosi joj. Mogla se smijati, plakati od sreće i ljubiti, sve odjednom. Bila je

istodobno nježna, spretna i sposobna da mu ugodí.

Primicala se vrhuncu sladostrasnog užitka. Zabacila je glavu a njezine poluotvorene oči gledale su u nevideno i odražavale slast i užitak. Usne su joj se razmaknule otkrivajući niz pravih bijelih zuba.

Osjetio je podrhtavanje među njezinim bedrima, osjetio je kako se ovlažila, pa ju je obgrlio i pritisnuo k sebi. Ona ga je obasula cjelovima dok je treptala, a on se izvio u luk da što dublje uđe u nju i stopi se s njom u ritmu ljubavi. Tako postadoše dvoje plivača što skladnim zamasima tijela i udova plivaju nizvodno kroz uzburkale valove rijeke prema viru životnih radosti.

Ruff zavrti glavom lijevo-desno dok mu je uzavrela krv kolala kroz grozničavo tijelo. Osjećao je kako ona od slasti treperi, drhti i trese se, kako mu zabada zube u vrat a nokte u ramena.

Zatim se njezino tijelo odjednom ukočilo, pa smirilo i klonulo. Čuo je njezin jecaj kad je i on dosegaó vrhunac naslade predajući joj se posve.

Ležala je na njemu mirna, obamrla, obasipajući mu cjelovima ramena, vrat, obraze, prsa, zarila je prste u njegovu crnu raskuštranu kosu i nasmijala mu se. Smijala se od srca.

— Zar je sve ovo zaista moja zasluga? — upitao je.

— Samo tvoja, ljubavi.

— Još ću si umisliti i uzoholiti se.

— Imaš i zašto, ljubavi — odgovorila je, a on joj se, blistajući od sreće, osmjeivao.

— Tko je sada lijen? Kaži! — smiješio se.

— Ja sam svoju bračnu dužnost upravo obavila — odgovorila je.

— Za tebe je to dužnost? — upitao ju je i pograbio za ramena, pa ju je ponovo polegao na postelju još toplu od njihove ljubavi.

— To se samo tako kaže. Jesi li sada zadovoljan?

— Savršena si. Ne možeš biti bolja — pohvalio ju je, poljubio joj plavu kosu i dodao: — Sada doista moramo ustati, inače ćemo ostati cijeli dan u krevetu kao jučer.

— Pa što? Zar ti nije bilo lijepo?

— Bilo je prelijepo, ali čovjek ne može cijeli život provesti u krevetu. Udebljat ću se i ulijeniti.

Ja ću te već iscijediti.

— Dok ne postanem kost i koža — nadoda Ruff i ubode je prstom među rebra. — O, vražja žena, muž ti je gladan, a konji nenamireni.

Sjela je, protegnula se i zijevnula. Poravnala je kosu dok je Ruff oblačio hlače. Pogled mu se zaustavio na njezinim ispupčenim, izazovnim dojčkama. Najradije bi se ponovo zavukao u krevet i proveo još jedan cijeli dan u ljubavi s tom ženom koju je obožavao. Prozrela je njegove misli i nasmiješila mu se.

— Konji!

— Konji — ponovio je pokunjeno.

Nije namjeravao nikamo odjahati. Kad su željeli poći u prirodu, išli su pješice. Ponijeli bi korpu punu hrane i izvalili se negdje na strmom gorskom proplanku. Valjali su se po tra-

vi, izležavali na suncu i ljubili. Nisu se bojali neželjenih posjetilaca, jer Indijanci već odavna nisu zalazili u brda i nije bilo ni žive duše kilometre uokolo.

Ruff je prišao ognjištu, promiješao juhu i kušao komadić srnetine. Bila je tvrda kao kamen. Louise je stajala pokraj ognjišta. Na sebi je imala samo pregaču.

— Rekla sam ti, trebalo je da skuhamo varivo. Na sebi je imala samo pregaču.

— Muškarac mora jesti meso. Meso mu daje snagu.

— Ako ti se vrati snaga kad namiriš konje, dodi natrag. Ja dotle idem na potok da se okupam — rekla mu je u smijehu.

Ruff je prvi izašao iz kolibe. Jutro je bilo vedro i svježije. U podnožju padine ljeskao se vijugavi srebrnasti potočić, a iza njega se prostirala duboka, mračna borova šuma, djevičanska i veličanstvena.

Pošao je u koral iza kolibe. Konji su se uskomešali kad su ga vidjeli. Dočekali su ga veselo, njušeći ga raširenih nozdrva. Potapšao je najprije Louisinu riđu kobilu, a zatim svog šarca. Tog šarca kupio je od nekog goranina koji je pronašao zlatnu žilu u brdima i zatim otišao u St. Louis da ondje živi u blagostanju i sreći.

Šarac je bio širokih prsa, uškopljen konj crnog repa i bogate, gotovo bijele grive. Ruff uze vile i nabaca im sijena. Sam je nakosio tu travu na brdskim livadama.

Pogledao je nizbrdo prema kolibi. Opazio je Louise. Išla je lakim koracima prema potoku, gotovo je poskakivala. Jamačno je osjetila da je posmatra, jer se

okrenula i mahnula mu prije nego što je zamaknula u duboku sjenu tamnozelenih šume.

Ruff je istimario šarca, a onda ga je počelo boljeti rame u koje je nedavno bio ranjen. Odložio je češagiju, misleći kako će sutradan istimariti i riđu kobilu.

Ulijenio se, no to je sada mogao sebi priuštiti. Otpustili su ga iz vojske, nikamo mu se nije žurilo. Doduše, imao je premalo novca, ali to mu je nadoknađivala pomisao na prekrasnu ženu. Nisu ga više salijetali nadobudni porivi da vidi što se iza brda skriva ni zamamnost pustopašnog života. Još nikad nije bio toliko sretan, smiren i zadovoljan koliko je bio sa Louise.

Pošao je prema potoku i susreo je na putu. Već se vraćala u kolibu.

— Što me tako gledaš?

— Zakasnio sam — priznao joj je, nazirući njezinu svježu put pod tankom pamučnom haljinom dok ju je grlio. — Pošao sam da ti se krađom divim dok se kupiš.

— Voda je odviše hladna. Snijeg se topi u brdima. Dodji u kuću pa ću ti pokazati što si htio vidjeti — rekla mu je dok ju je držao u naručaju i cjelivao joj oči, nos, usta. — Hajde, tko će prije do kuće! — izazvala ga je iznenada, istrgnula mu se iz naručaja i u smijehu potrčala prema kolibi.

Tog trenutka prasnuo je puščani pucanj i pogodio je. Sa smijehom na usnama umrla je lijepa Louise koja je voljela život iznad svega.

Pala je na zemlju kao pokošena. Ruff se ukipio. Ne, nije to mogao shvatiti. Za njega to nije

bila zbilja, nego ružan san, grozna mora. Još samo trenutak prije bila je živa, bila je sretna, smijala se. A zatim se izvila iz njegova zagrljaja, potrčala i... srušila se mrtva!

Usta su joj bila puna krvi, ta njezina meka, podatna, nasmiješena usta! U prsima joj je zjapila rupa, krvava rana bila je toliko velika da su u nju mogla ugurati šaka. Nešto ružno, tamnocrveno, sluzavo, krvavo izbijalo je i stršilo iz prsnog koša, između njezinih divnih dojki.

Ruff se jedva uspio pribрати. Nagonski, valjda, bacio se u stranu, u zaklon iza debele bukve. Stiskao je kolt u desnoj ruci, ali nije bio svjestan kada ga je potegnuo iz korica. Šibao je pogledom po planinskom hrptu, ali nigdje nije opazio plavičasti dim.

A zatim nije mogao odvojiti pogled od nje, od njezina mrtva tijela.

Ne, ne... nije mrtva. Nije ga mogla ostaviti samo tako! Nasmijana i okupana, htjela se s njim utrživati. Ona se s njim samo šali. To je obmana! Varaju ga oči. Smislila je to da ga namagarči, da ga prestraši!

No ona je i dalje nepomično ležala na zemlji, razjapljenih usta i razrogačenih očiju. Te zelene oči ukočeno su buljile u plavo nebo.

Šojka je zakriještala u krošnji i Ruff poželi da je ustrijeli. Da ustrijeli tu nedužnu pticu i bar na neki način dade sebi oduška.

Samo je jedan hitac bio ispaljen u trenutku kad se Louise izvila, istrgnula iz njegova zagrljaja i potrčala. Pogodilo ju je zrno koje je bilo namijenjeno njemu i to ga je još više boljelo.

Hitrim koracima potrčao je šumom. Cijelo poslijepodne pretraživao je okolicu šuljajući se poput sjene. Kolt mu je neprestano bio u ruci. Nije razmišljao što čini, nije mislio na posljedice tog čina. Samo je tražio, lovio ubojicu. Nije htio da misli ni na što drugo, jer je znao da bi se tada njegove misli vratile ženi koja mrtva leži na tratini. Pretvorio se u zvijer željnu krvi.

Tek poslijepodne, kad se sunce izvilo visoko na nebu i izdužilo tamne sjene, naišao je na tragove. Ubojičin konj ostavio je samo nekoliko jedva vidljivih otisaka kopita na tlu pokrivenom sagom borovih iglica. Ruff je našao i nekoliko opušaka. Ubojica je jahao konja s okrnjenom desnom stražnjom potkovom.

Kuda je sve lutao tog poslijepodneva, pritisnut morom, Ruff se više nije sjećao. Dva puta je svraćao u kolibu, u nadi da će ondje zateći nju, svoju plavokosu ljepoticu, nasmijanu Louise, zabačene glave, podbočenu, koja će ga upitati gdje se skitao cijeli dan.

Ali nje ondje više nije bilo. Ležala je na livadi strmog proplanka, hladna kao i zemlja pod njom.

Pokopao ju je u predvečerje ispod stoljetnog bora i pokrio joj grob hladnom zemljom crnicom i borovim iglicama.

Nitko nije mogao ni naslutiti da je tu grob prekrasne žene koju je on, Ruff Justice, ljubio više od svog života, toliko da ga je izravnao i prekrrio iglicama.

I Louise više nije bilo, kao da nikada i nije postojala.

Nije poželio ni da joj označi grob ni da joj ureže ime u koru

starog drveta. Bio je to grob njegove ljubavi, grob nad kojim je samo on plakao i za koji je samo on znao.

Dugo je ostao uz grob, otkrivene glave, promatrajući žarko rumenilo neba na zapadu i osjećajući kako se hladi zemlja pod njegovim nogama.

U prvi sumrak ušao je u koral. Dugo i zamišljeno promatrao je njezinu riđu kobilu, a zatim ju je izveo iz korala, pljesnuo po sapima i pustio na slobodu.

Osedlao je svog šarca i potom ušao u kolibu. Zapuhnuo ga je miris kuhane srnetine. Zagledao se u razbacanu posteljinu na krevetu.

Uzeo je plamteću granu iz vatre u ognjištu i njome potpalio postelju njihove ljubavi i zastore na prozorima koje je Louise sama sašila.

Izašao je iz kolibe i odjahao nijednom se ne osvrnuvši, da pogleda kako plamen guta kolibu u kojoj je proveo najsretnije trenutke svog života.

Zaustavio je šarca uz rub livade i zagledao se u mračnu šumu i pusti krajolik iza nje. Naći će on njega. Naći će on tu krvoločnu zvijer koja je teškom lovačkom puškom za bizone ustrijelila njegovu draganu. Naći će on njega, makar morao prejahati sve pustinje i gore po čičoj zimi i žarkom ljetu. Tražit će ga, makar i do kraja svog života!

Naći će ga i ubit će ga! Umrijet će u mukama, polako, znajući da mu je to upriličio Ruff Justice. Nema tog skrovišta gdje bi se taj gad mogao sakriti a da ga on ne pronađe.

Pokušat će taj nitkov da se

sakrije, da se ukopa u neku jazbinu u divljini ili da se izgubi u mnoštvu nekog velegrada. Bez obzira na to, neće izbjeći kaznu koju mu je namijenio Ruff Justice!

Ruff podbode šarca i odajše u dolinu kroz gustu mračnu šumu.

II

Desetar Wyatt Horne stajao je na straži na zidu od balvana iznad velikih vrata. Kad bi se okrenuo na kraju kolčanika, mogao je u daljini vidjeti obrise Bismarka, grada koji se brzo razvijao nedaleko od vojne postaje Fort Abraham Lincoln u Dakoti. U gradu je gotovo svaka druga kuća bila salun, pa je gradski šerif, jednooki Tom Dukes imao pune ruke posla, jer je Bismark vrlo brzo rastao.

Oni koji su u gomilama nagrnuli u Dakotu kad je indijanska branjevina na Black Hillsu bila otvorena kopačima zlata, uskoro su navrat-nanos pobjegli iz brda natrag u grad. Za to su imali razloga. Indijanski poglavica Crveni Oblak palio je i klao sve što je dohvatio po gorskim prostranstvima. Stoga su se tragači za zlatom, razmetljivci svih boja, okorjeli kartaši, lake žene, džepari i prepredeni žicari rojili po salunima u Bismarku. Od vremena do vremena i vojska je morala posredovati i stišavati pustopašne pijanke i slavlja. Šerif Tom Dukes nije bio svemoguć.

Jednooki šerif nije bio mekušac. Naprotiv, bio je sumnjičav i nagao, pa dok bi čovjek nabrojio do tri, već je imao pun trbuh olova ako je to bio jedini način da se smiri. Tako bi se smirio za sva vremena.

Najnovije pridošlice u Dakoti doimali su se kršnije i jače od starosjedilaca. General Cook ih je nazvao pljačkašima granice, jer je u to doba Dakota bila graničarska zemlja. Bili su nabusiti, skloni da se maše revolvera kad god bi se osjetili uvrijeđenima.

Nevolje su dolazile s njima i od njih. Otišli su na Black Hills i svojom okrutnošću razgnjevili Čejene i Siouxe. Kad su im Indijanci počeli vraćati milo za drago, gotovo su umrli od straha. Dojurili su natrag u Bismark, dozivajući vojsku u pomoć.

Horne se ponovo okrenuo. Prebacio je pušku na drugo rame, protiv svih vojnih propisa, a zatim je zastao, škiljeći, opazio je jahača na konju crna repa i bijele grive. Primicao se tvrđavi, obasjan jarkim travanjskim suncem.

— A ja sam mislio da ga više neću vidjeti — šačnuo je sam sebi, zaklanjajući rukom oči od sunca da ga bolje vidi.

Bio je u odijelu od jelenje kože. Glavu je pokrivao crnim šeširom široka oboda sa crvenim rupcem zavezanim oko krune. Kosa mu bijaše dugačka i crna kao noć. Preko sedla držao je pušku u navlaci od jelenje kože, ukrašenoj resama.

— Dodi dolje! — pozvao je desetar Horne stražara s drugog ugla kolčanika.

— Što hoćeš? — upita ga stražar Lloyde Burke.

— Pogledaj tko dolazi. Ruffin T. Justice!

— Jesi li siguran?

— Pričekaj, pa ćeš se i sam uvjeriti.

— Zar je on zaboravio da je on nepoželjna osoba ovdje u

postaji? — podsjetio je Hornea stražar Burke.

Smješak je nestao s Horneova lica. Dakako, zaboravio je. Kad su to prvi put čuli, svi su se ustrčali da doznaju što znači nepoželjna osoba. Umjesto pukovnika, naredbu je napisao poručnik Paulsen, a on se uvijek trudio da sve napiše što nerazgovjetnije. Stoga su oni tu naredbu jednostavno nazvali »propis o izgonu Ruffa Justicea iz tvrđave Lincoln«, što je pak značilo da Horne ne smije pustiti Ruffa da uđe u postaju i to je bilo dovoljno da Horneu pokvari dobro raspoloženje.

— Dodi ovamo! — naredio je Horne stražaru Burkeu.

— Hm, ja sam mislio da ćeš se ti sam nekako snaći — lagao mu je Burke, koji nije želio da se nađe uz bure baruta kad ono eksplodira, baš kao ni Horne.

Ruff je bio dvadesetak metara daleko od ulaznih vrata kad mu se Horne isprijedio na putu.

— Zdravo Wyatte! Zar me ne puštaš da uđem? — upita Ruff Justice kad je zaustavio konja.

— Pa... — Horne proguta slinu — slušajte, gospodine... — pokušao je službeno, no to mu se učinilo nekako smiješno, pa je nastavio: — Slušaj, Ruffe, naredeno mi je... Na popisu si onih koje ne smijemo pustiti u postaju.

— Ne zezaj me, Wyatte. Makni se da prođem, molim te — odvrati Ruff, nagnuvši se na sedlu prema Horneu.

Horneu su se odjednom osušila usta. Pa što ako ga pusti? Može samo izgubiti krpice na rukavu. Činovi dolaze i odlaze, a da nije bilo Ruffa, ondje kod Prljavog zdenca, danas on, Horne, više ne bi bio živ.

Ruff je ujahao u dvorište šibajući očima po gomili ljudi koji su toga dana došli u tvrđavu Lincoln.

Prodavali su se i kupovali konji, indijanski gunjevi i noževi, rukotvorine. Nekoliko Indijanca iz plemena Vrana prodavalo je krzna. Prašina se dizala ispod kotača teretnih kola, natovarenih vrećama brašna.

Krupan konjički stariji vodnik dolazio je ostrim koracima nogostupom s rasporedom smjena straža u ruci. Dan je bio topao i znoj mu je tekao niz vrat. Odjednom je stariji vodnik Mack Pierce stao kao u zemlju ukopan.

— Zaboga, zacijelo se varam — prošaputao je sam sebi.

Ali nije se varao. Ruff je okrenuo konja i pošao u smjeru suprotnom od starijeg vodnika Macka Piercea, jer je u jednom kutu dvorišta ugledao upravo ono što je tražio. Sjahao je i prišao konjskom trgovcu. Pušku je držao preko ruke, vodeći šarca za sobom.

— Izvolite, birajte! — nutkao ga je sjedokosi trgovac, najvjerojatnije Francuz, sudeći po naglasku.

— Ja bih samo pogledao vaše konje — odgovorio mu je Ruff, ispustio uzde šarca i stao uz uškopljenog kulaša.

— Pojašite ga! Čvrst je kao stijena — hvalio je trgovac konja.

Ruff podigne kulašu desnu stražnju nogu i pogleda potkovicu na kopitu. Zatim je prišao žeravu i učinio to isto. Kad je došao do trećeg konja, vranca brnjaša s bijelim biljegom na njušci, za sobom je začuo žustar bat vojničkih čizama. Okrenuo

se i stajao oči u oči sa starijim vodnikom Mackom Pierceom, koji je došao u pratnji osmorice naoružanih vojnika.

— Što ti to znači, Mack? — upita ga Ruff začuđeno.

— Počasna pratnja — podrugljivo će stariji vodnik — koja će te ispratiti do vrata tvrđave.

Ruff prezrivo odmahne rukom i ponovo se okrene brnjašu, kadli se Pierce ustoboči između njega i konja.

— Makni se, Mack, molim te — tiho reče Ruff.

— Zapovijed je zapovijed, Ruffe. Ti to dobro znaš.

— A ti se uvijek držiš onoga što ti je zapovijeđeno?

— Uvijek.

— Kad je tako, onda mi se miči s puta, Mack!

— Slušaj, Ruffe, bio si dobar izviđač i vojnik. Ti znaš što je zapovijed. Koji ti je đavo ušao u glavu?! Hoćeš li da razgovaraš s majorom? — upita ga Pierce.

— A gdje je pukovnik MacEnroe?

— Na dopustu u Kansas Cityju. Major Burnett ga zamjenjuje. Ili razgovaraj s njim, ili odmah odjaši iz tvrđave!

— Dobro, onda idem k njemu. Nemam izbora.

— I nemaš — potvrdi stariji vodnik, pa se okrene vojnicima koji su držali puške uperene u Ruffa i naredi im strogim glasom: — Razlaz!

Vojnici su se bezvoljno razišli, a Mack Pierce je poveo Ruffa prema zapovjedništvu pukovnije.

Major Ralph Burnett, prestar za svoj čin, bio je na svom prvom zadatku na Zapadu. Taj pedesetogodišnjak pročelave

glave i rumenih obraza, koji dvanaest godina nije omirisao barut i koji će najvjerojatnije otići u mirovinu sa činom majora, mrzio je Zapad i Indijance, mrzio je mlitavu vojsku pod zapovjedništvom generala Cooka, mrzio je prašinu i podneblje Dakote, njezin glavni grad Bismark i njegove proste, neugladene stanovnike, s kojima je imao samo neugodne susrete otkako je pukovnik MacEnroe otišao na dopust.

Podigao je glavu i zagledao se u vitkog čovjeka u odijelu od jelenje kože, kojeg je stariji vodnik Mack Pierce uveo u njegovu sobu. Pomislio je da je to još jedan poludivlji lovac na krznaše.

– Oprostite, gospodine majore – rekao je vodnik Mack Pierce pošto je salutirao – ovo je Ruff Justice.

– A što će on ovdje, vodniče Pierce? – upita major, pa iz lalice izvadi zloglasni propis. – Taj čovjek je na vrhu ovog popisa!

– Nije se još izjasnio, gospodine majore, zašto je došao – odgovori Pierce, prebacivši težinu tijela s jedne na drugu nogu.

– Gospodine Justice, vi ovdje niste dobrodošli zbog razloga poznatih samo vama i pukovniku MacEnroeu. Stoga odmah morate napustiti postaju.

– Otići ću čim obavim posao radi kojeg sam došao.

– Vi ovdje nemate nikakvog posla – otresao se na njega major Burnett.

– Imam važnog posla. Čim ga završim, možda ću...

– Možda ćete...? – izderao se major i skočio na noge. –

Što vi sebi umišljate? Predat ću vas...

– Prijekom sudu – završi Ruff rečenicu umjesto majora.

– Izbacite ga iz postaje, vodniče! – naredio je major, podigao ruku kao da salutira i ponovo sjeo za pisaći stol.

– Neće to ići baš tako lako – upozori ga Ruff Justice. Nagnuo se malo naprijed i podbočio šakama o majorov stol. – Ja sam došao ovamo svojim poslom, i neću se miješati u vojsku ako neki vaš vojnik nije u njega umiješan.

– Umiješan vojnik? U što, molim vas?

– U ubojstvo – kratko će Ruff.

– Kakvo ubojstvo? Što to pričate?

– Netko je pokušao da me ubije iz zasjede. Promašio je i ubio ženu koja je bila sa mnom – kazao je Ruff, pa se okrenuo i pogledao Macka Piercea. – Ubio je Louise, Mack. Louise je mrtva. Hulja ju je ustrijelio ravno u srce.

– Jeste li o tome obavijestili šerifa? – upita major Burnett, koji se u tom trenutku doimao više zabrinuto nego ljutito.

– Ne želim da se u to miješa zakon – odgovori Ruff.

– Zašto ste onda došli ovamo?

– Slijedio sam tragove. Ubojica je jahao konja s okrnjenom potkovom na desnoj stražnjoj nozi. Ujahao je u tvrđavu, ali nije izjahao.

– I vi mislite da je pucao netko od mojih vojnika?

– Prema čahuri, ubojica je pucao iz spenserice 0.56, a ne iz vojničke puške, no to još ne isključuje mogućnost da nije pucao netko od vaših konjanika.

– Znači, vi tražite konja – zaključio Burnett kimajući.

– Konja i čovjeka koji ga je jahao.

– A što ćete učiniti ako ga nadete?

Ruff slegne ramenima.

– Slušajte, gospodine Justice, vas dobro razumijem. Posve mi je jasno što osjećate, ali ne želim ubojstva u krugu postaje – rekao je odlučno major Burnett, pogladio se po ćelavoj glavi, ustao, zagledao se kroz prozor i nastavio: – Stoga ćemo se nagoditi. Ako je ubojica vojnik, predat ćete ga meni. Ako je civil, predat ćete ga šerifu Tomu Dukesu u Bismarku. Ako je otišao iz tvrđave, onda je vaš.

– Što ako ne pristanem?

Izbacit ću vas pod stražom iz postaje – odreže major Burnett.

Ruff se kiselo nasmiješi.

Dobro, pristajem. Drugo mi ne preostaje.

– Uostalom, kako ste uopće ušli u tvrđavu? – upita major.

– Preskočio sam stražnji zid. Treba da ondje pojačate stražu.

– Preskočili ste... – Ruff se već okrenuo i pošao prema vratima. Major Burnett je brže-bolje doviknuo: – Vodniče ostanite uz njega! Vi i vodnik Ray Hardistein!

Ruff Justice pošao je preko kruga postaje prema konjskom trgovcu koji je čučao uz privezište.

– Nisam vam se više nadao – rekao mu je Francuz – ali ako tražite dobrog konja, pogledajte i ovog ridogrivca – predložio je trgovac.

Konj je bio koščat, mršav od jurnjave bespućima bez zobi i timarenja, ali životinja bijaše

punokrvna, snažnih nogu i prsa, sa žigom iz Minnesote. Ruff podigne konju desnu stražnju nogu i pogleda kopito.

– Pogledajte mu zube, gospodine moj! – pohvalio je trgovac ridogrivog konja.

Odakle vam taj konj? – upita Ruff.

– Jučer sam ga kupio – odvrati Francuz, skine šešir i počeo se po glavi, pa doda kao da mu je to baš u tom trenu palo na pamet: – Aha, vi ne tražite konja, nego jahača. Je li tako?

– Sjećate li ga se?

– Sjećam ga se, sjećam, kako ne – odgovori Francuz, gladeći ridogrivca po njušci. Samo, ne bavim se otkucavanjem, gospodine. Ja trgujem konjima.

Ruff je znao što trgovac hoće. Gurnuo mu je zlatnik od deset dolara u šaku. Trgovcu se lice ozarilo a jezik razvezao.

– Bio je to krupan čovjek s velikim crnim brkovima i prčastim nosom, u crvenoj košulji. Zaudarao je kao stari jarac...

– Tug Slaussen! – upao je smjesta Ray Hardistein.

Tug Slaussen je već pokušavao da ubije Ruffa Justicea. Još prije rata, kod mjesta Spirit Woman, Tug Slaussen i vojak Frank Howler napali su jednog starca i tri žene iz plemena Vrana i pobili ih. Jedna žena je pak bila silovana. Ta žena bijaše Ruffova svast. Franka Howlera stigla je zaslužena kazna, a Tug Slaussen, kako ne bi platio svoj zločin, pokušao je da ubije Ruffa. Promašio je i pobjegao. Kad je završio rat i Ruff otišao na jug, Tug Slaussen je pošao za njim, jer je znao da mu Ruff neće oprostiti zlodjelo. Pokušao je da ga ubije iz zasje-

de. Taj put je ustrijelio lijepu Louise.

— Kako to da ga nitko nije vidio i prepoznao? Nekad je ovdje služio vojsku — napomenuo je vodnik Mack Pierce.

— Ja sam mu za ridogrivca dao ridu kobilu. Doduše, nije tako dobra kao njegov konj, ali uhranjena je i odmorena. Dao mi je za nju i dvadeset dolara prije nego što je odjahao s još trojicom — reče Francuz.

— S još trojicom? — upita Ruff.

Njih nisam pravo ni pogledao. Izgledali su poput razbojnika. No čuo sam što su govorili — nastavio je Francuz. — Jedan je upitao brkonju je li obavio što je bio naumio, a on je odgovorio da se nada da jest. Na to je drugi, debeljko s ridom bradom, ... bit će neki Škot. ... kazao da moraju požuriti, jer ih čeka važan poslić. Zatim su odjahali. Za njima su došli neki...

Ruff Justice više nije slušao. Okrenuo se i pošao po svog konja. Kad je uzjahao, vodnik Mack Pierce ga je opomenuo:

— Sagni glavu. Čuvaj se Ruffe!

— Hoću, Mack, i kaži majoru da sam otišao.

— Nije on loš čovjek, Ruffe. Želio bih da napreduje.

— I pozdravi pukovnika Mac Enroea.

— Pukovniku će biti žao što te nije vidio.

— Hoće, vraga — dobaci Ruff.

— Hoće, hoće. Onaj propis, Ruffe... morao je nakon toga nešto poduzeti. Ali uvijek si ti njemu bio drag. Cijenio te. Zna on dobro koliko si mu puta spasio scalp. Zapravo... ti si vuk

samotnjak, a takvi teško podnose vojničku stegu, Ruffe.

— Vjerojatno je tako kad ti to kažeš — Ruff se nasmiješi, pa ih pozdravi riječima: — Čuvajte se i vi, momci, jer vrag ne spa-
va.

Odjahao je preko kruga postaje i izašao kroz velika vrata tvrđave. Gledali su dugo za njim, a onda su se vratili u zapovjedništvo tvrđave da obavijeste majora Burnetta o njegovu odlasku.

III

Ulice su vrvjele od prolaznika kad je Ruff ujahao u Bismark kasno tog poslijepodneva. Šibao je očima oko sebe, zagledavao se u lica i dobro promotrio svako privezište.

Jesu li uopće u gradu? Najvjerojatnije. Dugo je slijedio trag četvorice konjanika koji su jahali prema gradu, ali pred gradom je izgubio trag. Cesta od tvrđave Lincoln do grada Bismarka bila je vrlo prometna i tragovi su se gusto ispremijevali. Doduše, ti su tragovi mogli pripadati bilo kojoj četvorici jahača, ali Ruff nije opazio da je ijedan jahač skrenuo sa ceste i odjahao na područje Siouxa.

Ako su se vratili u Bismark, zašto su se vratili? Zacijelo radi pljačke, umorstava, ucjene... U gradu je za njih bilo široko polje djelovanja.

Lakim kasom prošao je mimo zelene zgrade s visokim drvenim pročeljem. U toj zgradi je bila gradska banka. Premda su na prozorima bile željezne šipke, to bandite neće spriječiti da je opljačkaju i pobjegnu u nizinu. Nema te oružane potjere koja bi se usudila poći onamo za njima, čak i kad bi gradski

šerif okupio dovoljno dobrovoljaca, zaključio je Ruff.

Prošao je pokraj velike trgovine mješovitom robom na uglu dviju širokih ulica. Neki ljudi nalik na zemljoradnike tovarili su sanduke i vreće, najvjerojatnije zalihe živežnih namirnica. Kamo li se spremaju? Zar nisu čuli za Crvenog Oblaka i za TA-Shaku, još okrutnijeg i krvoločnijeg indijanskog poglavicu.

Na privezištima ispred saluna stajao je konj do konja, a svi saluni, čak i oni koji su još bili u gradnji, bijahu prepuni. Ako je netko nekoga tražio u Bismarku, trebalo je da ga najprije potraži u salunima. Stoga je Ruff Justice sjahao pred prvim na koji je naišao. Zvao se »Srebrna potkova«.

Zapljusnuo ga je val dima, smrada i buke. Kartalo se gotovo za svakim stolom. Čaše su zveckale. Nazdravljalo se i pilo naiskap. Uz stražnji zid pružao se šank načičkan pijanim gostima. Vikali su, smijali se, pili. Neki su čak supijano pjevali.

Probijao se kroz gomilu. Sporro je odmicao, jer se pažljivo ogledavao zavirujući u svako lice. Neki oniski kauboj ležao je zgrčen na podu u kutu i hrkao. Ništa.

Ruff još jednom obide cijelu prostoriju. Tugu Slaussenu ni traga ni glasa. Premda je prošlo mnogo vremena otkako ga je posljednji put vidio, dobro se sjećao njegova grubog, mrkog lica. Imao je debele usne i guste crne obrve pod ispupčenim čelom. Na sredini lica nezgrapno je stršio mali prčasti nos.

Ruff pride šanku i gurne laktom nekog postarijeg kopača zlata s naramenicama i viso-

kim cipelama od magarećih ušiju.

— Tražim jednog čovjeka — reče i opiše Tuga Slaussena. — Jeste li ga možda vidjeli?

— Ne, nisam — odgovori kopač zlata. — Nikakvo čudo. Ja sam ovdje tek tri dana. Namjeravao sam duže ostati u brdima. Našao sam pećinu na obronku. Navukao sam granje na ulaz i tako mi je obnoć bilo toplo, a našao sam i malo zlata... Ha, što sam mogao, morao sam se vratiti.

— Siouxi?

— Valjda. Vrag bi znao koji su. Došlo ih je mnogo. Pojili su konje na potoku. Nisam se usudio izaći iz pećine sve dok nisu otišli.

— Znači, nikoga više nema vani.

— Nema bijelaca. Cijelo naselje... vidio sam... diglo se na noge i svi su otišli. Četiri stotine duša, Grizzly je sad mrtvo naselje. Indijanci su ga sigurno spalili.

Ruff je obilazio salune redom, ali posvuda je bio jednake sreće. Kad je izašao iz saluna »Vedro krvi«, vani se već smračilo.

Osjetio je da ga s trijema obližnje kuće promatra čovjek naoružan sačmaricom. Bio je u kratkom kožnatom kaputu i imao je crni povez preko oka. Nos mu je bio orlovski a crte preplanulog lica kao u ptice grabljivice.

Ruff je prešao ulicu pretvarajući se da nije opazio kako ga promatra gradski šerif, jednooki Tom Dukes. Ušao je u prvu gostionicu, sjeo za stol u kutu i naručio večeru.

Gostionica je bila gotovo

prazna. Dok je čekao večeru, ogledavao se oko sebe i pažljivo promatrao ljude koji su ulazili i izlazili, nadajući se da će među njima možda ugledati i Tuga Slaussena.

Oči su mu zapele na prekrasnoj crnokosoj ženi za stolom u dnu gostionice. Pogled mu je polako klizio po njezinim nape- tim dojnama, punim usnama i tankom bijelom vratu. Sudeći po njezinim podrugljivim očima, imala je toliko duha i pameti da je od svakog muškarca mogla napraviti budalu a da joj on još za to ljubi i ruke.

Podigla je glavu. Pogledi su im se sreli. Ruff osjeti kako mu cijelim tijelom struje srsi i kako mu srce živo kuca. Žena je nešto rekla sjedokosom muškarcu u tamnom odijelu koji joj je sjedio zdesna, pa je i on pogledao u Ruffa. Zatim je i drugi muškarac, mlađi čovjek kratke plave kose koji joj je sjedio slijeva, podigao glavu. U očima mu se zazrcalila ljubomora kad mu se pogled susreo sa Ruffovim. Imao je široka ramena i snažne ruke, kratku kosu i potkresane brkove. Izazovno je gledao u Ruffa, ali ovaj nije bio raspoložen za tu vrstu suparništva.

Gotovo je završio večeru, gutajući zadnje zalogaje, kad mu nečija sjena prekrije stol. Podigao je glavu i ugledao sjedokosog muškarca, crnooku ljepoticu i njezina ljubomornog muža.

— Gospodin Justice? — upita ga stariji muškarac.

— Da, ja sam. Izvolite.

— Što sam vam rekla! — tiho će lijepa crnooka žena.

— Smijemo li sjesti? — upita sjedokosi.

Ruff je slegnuo ramenima.

Sjeli su za njegov stol. Ljepotica ga je umiljato promatrala.

— Ovo se zove luda sreća. Netko nam je rekao da je gospodin Ruffin T. Justice upravo stigao u grad, da više nije u službi vojske i mi paf...ravno na vas — prvi je ponovo progovorio sjedokosi muškarac.

— Da pa što onda? — u čudu će Ruff.

— Dopustite da se predstavim. Ja sam Caleb Waters. Ovo je moja kći Abigail. A ovo je njezin muž Brent Shaughnessy.

Ruff se svima uljudno naklonio. Abigail mu se srdačno nasmiješila. Brent Shaughnessy ga je mrko pogledao.

— Uživajte veliki ugled, gospodine Justice — nastavio je Waters, nagnuvši se preko stola prema Ruffu — kao najbolji poznavalac ovih krajeva i Indijana.

— Poznajem samo neke — skromno će Ruff.

— Čuo sam da ste živjeli među njima.

— To još ne znači da me svi Indijanci vole kao brata — odgovori Ruff, koji je počeo naslućivati o čemu je, zapravo, riječ.

— Rekli su nam, također, da vam nema ravnog. Stoga smo odlučili da vam pristupimo.

— Tako?

— Ja se moram probiti do Black Hillsa, zapravo do naselja Grizzly. Ondje sam zakupio mjesto glavnog opskrbljivača vojske živežnim namirnicama. Vojska će već iduće godine tamo poslati svoju posadu i ako se ja ondje ne nastanim prije njihova dolaska, propast će mi ugovor. A mogu vam reći da su zakupnine za mjesto vojnog opskrbljivača danas vrlo visoke.

— Razumijem vašu zabrinutost — odvrati Ruff — no i ja imam svog posla. A da ga i nemam, ne bih ni za kakvu svotu izjahao u nizinu ili u brda. Ondje nije sigurna ni četa konjanika, a kamoli kolona prerijskih kola. Čuli ste valjda što se dogodilo u Grizzliju?

— Što, zaboga? — zažmirkao je Waters od iznenađenja. — Koliko znamo, naselje buja i ima više od četiri stotine stanovnika.

Razgovarali ste s krivim ljudima. Po onome što sam danas čuo, Grizzly je mrtvo naselje i ovih dana nitko s imalo soli u glavi neće poći nekome za vodiča preko Black Hillsa. Ostanite ovdje, u Bismarku, i pričekajte dok vojska ondje ne sagradi utvrde.

— Ali meni propada ugovor ako dotad ondje ne otvorim skladište za opskrbu vojske živim namirnicama — gotovo je povikao Waters.

— Žao mi je, gospodine Waterse, ali ja vam ne mogu pomoći. Ondje hukti pakao i možete se smatrati sretnim ako izgubite samo ugovor, a ne i glavu.

— Prokleta kukavica! — promrmljao je Brent Shaughnessy dovoljno jasno da su ga svi za stolom čuli.

Ruff ga ošine pogledom, ali se odmah svlada.

— Gospodine Shaughnessy — reče — ako volite svoju ženu, onda je nećete pustiti na to putovanje. Svaki je bijelac ondje, vani, osuđen na smrt, a žena još i na poniženja i sporo umiranje.

Abigail je zadrhtala.

— Dobro smo naouružani i ima nas dovoljno. Mislim da

mogu zaštititi svoju ženu — procijedio je Shaughnessy.

Caleb Waters ustao je uvrijeđeno od stola i rekao hladno i ukočeno:

— Hvala što ste nam poklonili malo svog dragocjenog vremena. Bila nam je čast, gospodine Justice.

Otišli su zajedno sa Abigail Shaughnessy, a Ruff je bio sretan što neće biti odgovoran za tu ženu ako upadne u nevolje.

Pričekao je dok se nisu udaljili, a onda je platio večeru i izašao iz gostionice. Pošao je u salun »Zlatni orao«. Unutrašnjost tog saluna nije se ni po čemu razlikovala od ostalih krčmi u gradu. Upao je u vrevu pijanih kopača zlata, umornih prostitutki, plećatih konobara i mnogo dima i galame.

— Još ga nisi našao? — čuo je neki glas.

Naglo se okrenuo a ruka mu se sama našla na dršku kolta. Nije mu, međutim, trebao. Čovjek koji ga je oslovio bio je odjeven u tamnosmeđe odijelo otmjena kroja a na glavi je imao smeđi polucilindar. Tanku cigaru je držao među prstima desne ruke. Palac lijeve ruke zabio je u džepić na prsluku preko kojeg je visio zlatni lanac na sat.

Bio je vitak. Engleski je govorio sa savršenim britanskim naglaskom. A bio je čistokrvni Indijanac.

— Ti si Arikara, je li?

— Kako? Arikara? Oh, pa da,

Arikara. Zovem se Reginald Darby-Smythe — rekao je i pružio Ruffu ruku. — Posuđeno ime, ako nisi znao.

Rukovali su se.

– Kako znaš da nekoga tražim? – upita Ruff.

Ah, to. Ha, ha, ha! Ja odmah vidim kad je netko u lovu. Osim toga, čuo sam te kad si se propitivao u »Srebrnoj potkovi«. U taj salun ja redovito zalazim.

Čovjek je bio zabavan, ali Ruffu nije bilo do zabave.

– Moram dalje – rekao mu je odrješito.

– Razumijem, razumijem. Ne smiješ dopustiti da ti lovina predaleko umakne. Ali pričekaj malo... možda ti ja mogu pomoći.

– O tome ćemo uz čašicu, kad sjednemo za stol.

– Ja ne pijem – rekao je Ruff.

– Neee? Čudno! – kazao je Reginald Darby-Smythe, čistokrvni Indijanac iz plemena Arikara, izuzetno ugladeno kao pravi engleski džentlmen. – Sjednimo negdje, Justice. Tako se zovete, je li? Justice... znači pravda. Parvo ime za pravog čovjeka! Gle, eno slobodnog stola uz prozor. Čuvaj ga dok se ne vratim. Odoh po piće.

Vratio se. Ruffu je donio šalicu čaja, a sebi čašu viskija. Dok ga je čekao, Ruff je kroz prozor promatrao dva pijana kauboja kako na ulici pjevaju pjesmu o crknutoj kravi i zaljubljenom kauboju.

– Zeliš li da promijenimo stol? – upitao je uljudno i uslužno Reginald, premda su svi stolovi bili zauzeti.

Ne, ovdje je sasvim ugodno – odgovori Ruff.

Pogledao je sa zanimanjem svog sugovornika, čovjeka besprijekorno odjevena, koji je govorio engleski ljepšim naglasakom i probranim riječima ne-

go on, a bio je rođen tu, u nizini, nedaleko od mjesta gdje je sjedio. Arikare bijahu porijeklom iz tih krajeva, ali Siouxi su ih rastjerali. Živjeli su nekad uz obalu gornjeg Missourija, između Fort Lincolna i jezera Oathe. Bili su radin narod i hrabri ratnici, ali što im je to vrijedilo, kad ih je bilo premalo da se odupru navali Siouxa i Čejena, koji su ih gotovo istrijebili.

– A kako bi ti to meni pomogao? – upitao je Ruff.

– Zovi me Reggie, stari moj. Svi prijatelji me tako zovu – odvrati Arikara uz smiješak, pa nastavi: – U gradu je postalo dosadno i voljan sam da ti pomognem u lovu. Dobro poznajem grad i cijelu okolicu.

– Veoma cijenim tvoju ponudu, ali meni ne treba ničija pomoć, Reggie, osim ako negdje u blizini nisi vidio čovjeka kojeg tražim.

– Tuga Slaussena. Služio je vojsku u Lincolnu prije nekoliko godina.

– Ne – zatresao je Reggie glavom – to ime mi ništa ne govori. Znaš, ja sam se tek nedavno vratio iz engleske i ovdje mi je silno dosadno.

– Vjerujem ti – odvrati rastreseno Ruff, koji je zapravo razmišljao kako da se otrese tog poengleženog Indijanca, jer nije imao vremena za isprazne razgovore. – Moram poći...

U tom trenutku Ruff opazi da se Indijanac zgrčio. Poskočio je, bacio se preko stola i prije nego što se Ruff snašao, Indijanac ga je srušio na pod, a pucnji su zagrmjeli salunom, raspršivši uplašene goste.

Odjeknulo je barem deset pucnjeva, koji su razbili prozor

tako da je staklo letjelo na sve strane, a miris baruta ispunio je salun.

Ruff je pod pritiskom Reggieova tijela još ležao na podu posutom komadićima stakla. Napokon, Reggie se digne s poda.

— Grdno, bogami. Ovi se ne šale — izvadi rupčić i obriše čelo.

Justice nije odgovorio. Nogom je razbio ostatke stakla na prozoru i iskočio kroz njega na ulicu. Dva čovjeka trčala su kao sumanuta pri dnu uličice, ali kad je Ruff potegnuo kolt, već su zamakli za ugao.

Ruff je stajao i nasmiješio se, jer je bio siguran da je Tug Slaussen u Bismarku i da će se uskoro ponovo sresti.

IV

Kad se Ruff vratio u salun, ondje ga je dočekaao šerif Tom Dukes smrknuta lica. Njegovo jedino oko jarosno je gledalo u Ruffa.

— Što se to, do vraga, ovdje događa? — vikne.

— Neki čovjek je pucao na mene kroz prozor. Reggie mi je spasio život — objasni Ruff.

— A tko ste vi? — upita šerif.

— To je poduža priča — odgovori Ruff.

— Dobro. Podimo onda u moj ured da na miru porazgovaramo — predloži šerif.

Šerifov ured i zatvor bijahu zajedno u zgradi zidanoj od opeka, s drvenim krovom i čvrstim vratima od debele hrastovine.

— Nije baš kao u hotelu, ali nije ni neudobno — reče Tom Dukes.

Čim su ušli, njegove stroge crte lica su se smekšale i Ruff

vidje da pred njim stoji umoran čovjek sa zvijezdom prikopčanom na nekad bijelu košulju ispod kožnatog kaputa.

Dukes je izvadio iz ladice bocu viskija i ponudio Ruffa. Ruff je odbio piće. Sjeli su za stol.

— Hajde da čujem tu vašu priču — reče šerif.

— Zovem se Ruff Justice — počeo je Ruff, a završio opisavši ubojstvo Louise.

— I sigurni ste da ju je ubio Tug Slaussen? — upita Dukes.

— Više nego siguran. Slijedio sam mu tragove do Lincolna. Razgovarao sam sa trgovcem koji mu je prodao svježeg konja.

— I sada se skriva u Bismarku, kažete?

— Jamčim.

— A u kakvoj je vezi s tim Reggie? —animalo je šerifa.

— Ni u kakvoj. Slučajno smo bili zajedno. Ponudio mi je svoju pomoć.

— A vi ste je odbili? Hoćete sve sami da obavite?

— Hoću — odgovori Ruff odlučno.

— Eh, gospodine Justice, onda zapamtite — opomenuo ga je šerif Dukes — Ubijete li čovjeka u mom gradu, ja vam jamčim da ćete završiti na vješalima!

— Zar bez suda? — zaprepastio se Ruff Justice.

— Bit će suda. Rasprava će biti kratka i slatka. Ovdašnji ljudi to vole.

— Ali vi me zacijelo niste doveli ovamo da biste mi samo prijetili — reče Ruff.

— Točno — potvrdi Tom Dukes. Ustao je i poslije dva-tri koraka naslonio se na zid sobe oblijepljen oglasima i potjernicama. — Recimo da sam vam

htio opipati bilo, da sam htio doznati kakav ste zapravo čovjek.

– I? – izusti Ruff uz osmijeh.

– Niste me razočarali – bez okolišanja odgovori Tom Dukes, ponovo sjedne za pisaći stol i upita Ruffa: – Tko je sa Slaussenom?

– Još trojica.

– Poznajete li ih?

– Nikad ih nisam vidio, ali čuo sam da jedan od njih ima riđu bradu.

– MacAdoo! viknuo je Dukes i pridigao se sa stolice.

– Tko? – Amos MacAdoo. Zvijer u ljudskom liku! A jeste li, možda, čuli zašto su došli u Bismark? – upita šerif.

– Čuo sam da su došli da obave neki posao.

– Onda se možete kladiti da će ga i obaviti – odvrati Dukes, izvadi iz gornje ladice stola pola cigare i zapali je. – Taj MacAdoo i njegova banda pustoše pogranične krajeve posljednje dvije-tri godine. Obično opljačkaju neku banku i onda pobjegnu na indijansko područje. Čini se da ondje imaju neku jazbinu koju još nitko nije pronašao. Doduše, nitko je nije ni tražio. Ljudi se boje Indijanaca, osobito Siouxa.

– Zar je taj MacAdoo toliko hrabar ili je naprosto neki luđak? – upita Ruff.

– I jedno i drugo. Vrlo je okrutan. Silovat će i zadaviti ženu i zaklati dijete a da ni okom ne trepne. Ne preza ni od skalpiranja svojih žrtava.

– A zašto vi to meni govorite, šerife? – htio je doznati Ruff.

Zato što želite ubiti Slaussena. To želim i ja. Slaussena,

Grangera i Crowdera, a na prvome mjestu MacAdooa!

– I što još želite? – upita Ruff.

– Želim da i vi stavite zvijezdu.

Ruff se nasmijao i zatresao glavom.

– Ne mogu to učiniti, šerife. Kad se domognem Slaussena, ne mislim ga predati zakonu. Ja ću ga ubiti!

– Ne protivim se tome, jer tu gamad valja zgaziti.

– A što su vama učinili da ih toliko mrzite?

– Ugrabili su mi mladeg brata, Ruffe – odvrati Tom Dukes i pogleda ga onim jednim okom, koje je govorilo više od riječi. – Ugrabili su mladića koji je mrzio nasilje, revolvere i ubijanje. Stoga se i zaposlio kao pisar u banci. Bio je čestit mladić koji je samo želio da uštedi neki dolar prije nego što se oženi. Odveli su ga kao taoca. Našli smo ga nakon tjedan dana. Unakazili su ga gore nego Siouxi. Skalpirali su ga, uškopili, odrezali su mu jezik, iskopali oči, zgnječili prste. Te krvoločne zvijeri!

– Svejedno šerife, neću prikačiti zvijezdu, jer ona me obavezuje na određene dužnosti – reče Ruff.

– Ali donosi vam i određene prednosti. Ubijate li tog krvoloča Slaussena, može se dogoditi da vas optuže za ubojstvo. Zar da platite glavom zato što ste svijet oslobodili nitkova? – podsjeti šerif Ruffa.

– Što mislite, šerife, na što se oni spremaju? – upira Ruff.

– Najvjerojatnije na pljačku banke, a vi mi morate pomoći da ih u tome spriječim.

– Ako odu na indijansko područje, šerifska zvijezda ondje ne vrijedi – podsjeti ga Ruff.

Svejedno, uzeo je zvijezdu od Dukes a i spremio je u džep na prsima košulje.

– Drago mi je što ste je uzeli. Da niste, morao bih vas zatvoriti. Ne podnosim da se neslužbene osobe miješaju u moj posao – odvrati Dukes, uzme još jednu sačmaricu sa stalka za puške i dade je Ruffu. – A sad idemo pred banku.

Pošli su sporednom uličicom. Dukes je zaustavio Ruffa kad su stigli na mjesto nasuprot banci. Pritajili su se u dnu uličice. Iza banke su se krošnje visokih jablana njihale na noćnom povjetarcu. Uz jablane, je vijugala srebrnasta rječica, a iza nje se prostirala šuma.

– U banci su dva čuvara. Jedan je unutra, a drugi vani – pokazao je Dukes rukom na banku.

Čuvar banke sjedio je pred ulazom s puškom na krilu. Na obližnjem prozoru treptala je svjetlost.

– Opomenuo sam te budale... – počeo je šerif Dukes, ali naglo je zašutio kad im se prikrala jedna sjena. Odmah su prepoznali Reggiea po njegovu polucilindru. – Kojeg vruga tražiš ovdje?! – srdito šapne Tom Dukes.

– Vidio sam vas dvojicu kako se šuljate s tim sačmaricama, pa sam došao da mi kažete što ste naumili – odgovori Reggie.

– Nosi se odavde prije nego što nastradaš! – strogo ga opomene šerif.

– A ja sam mislio da će vam

biti drago što sam došao. Jer... ja sam ih vidio.

– Koga si vidio? – upita šerif i ščepa Indijanca za ruku.

– MacAdooa. Koga drugog?!

– odgovori Reggie kao da se čudi što ga to pitaju.

– Gdje?

– Nisu više ondje, šerife. Otišli su. I molim vas, pustite mi ruku. Imali su sastanak iza gradske konjušnice baš kad sam se ja spremao na počinak.

– Reggie spava u staji, na sjeniku – objasni Dukes Ruffu.

– To je samo privremeni smještaj, molit ću lijepo, jer još nisam našao prikladno prenoćište – dostojanstveno reče Reggie.

– Oh, prestani se prenemagati, molim te – zavapio je šerif.

– Oni su večeras naumili krenuti u razbojnički pohod, šerife – rekao je Reggie i dodao:

– Opazio sam da im se broj povećao. MacAdoo sad ima šest revolveraša u svojoj bandi.

– Izaći ćemo mi s njima nakraj. Ruffe, vi otidite iza onih jablanova uz banku. Ti ćeš, Reggie, ostati ovdje. Ja ću biti pod zidom sedlarice. Odande imam na nišanu cijelu ulicu. I čuvajte se, momci, jer oni ne štede municiju!

Vrijeme je sporo odmicalo. Ruff je strpljivo čekao, šćučuren iza debelog jablana. Napokon ih je ugledao.

Prvi jahač je prijateljski domahnuo čuvaru banke, a kad je ovaj ustao, ispalio je u njega dva hica iz neposredne blizine. Čuvar je jauknuo i zabacio ruke, a zatim su sa svih strana suknuli plameni jezici. Razboj-

nici su kao sumanutu jurnuli u banku.

Ruff je začuo pucanj puške sa suprotne strane ulice. Jedan jahač se stropoštao na zemlju. Ruff opali u najbližeg napadača, a zatim potrči prema banci.

Udario je nogom u stražnja vrata i otvorio ih. Drugi čuvar banke ležao je mrtav na podu. Dva zakrabuljena razbojnika trpala su novac i vrećice sa zlatnim prahom u platnenu torbu.

Ruffova sačmarica je zagrmjela i oba razbojnika su se srušila. Novčanice su zalepršale a crni dim je ispunio prostoriju. Neko lice se pomolilo na prozoru, Ruff ponovo opali i začu je jauk.

— Bježi odatle, Grangeru! — začu se povik.

Ruff oprezno izade kroz stražnja vrata. Optrčao je zagaru banke. Umalo se u mraku spotaknuo o nečije mrtvo tijelo.

Reggie je sporim koracima prilazio Ruffu sa sačmaricom preko ruke. Sa svih strana ljudi su trčali prema banci.

S mjesta na kojem je ostao šerif Tom Dukes čulo se stenjanje. Ruff i Reggie potrčali su što su brže mogli.

— Pogodili su me, hulje — promrmľjao je Tom Dukes. Na licu je imao veliku ranu. Donja čeljust mu je bila teško pogođena. Na prsima mu je krvarila još jedna rana.

— Nisam pazio — šaptao je. — Vidio sam ga i zaboravio na oprez. Je li opet utekao?

— Utekao je — prizna pokunjeno Ruff Justice.

— Proklet bio! — zagunda Tom Dukes i zatim stane kašľjati gušeći se u krvi. Klonuo je na

ruke Indijancu. Onda zatrepće i ukočeno se zagleda u Ruffa. — Zakuni mi se... da ćeš ga... Amosa...

— Kunem se, ubit će ga! — tihim glasom izusti Ruff, a Tom Dukes se lagano nasmiješio prije nego što je izdahnuo.

Ruff tužno zatrese glavom a Reggie mrtvom šerifu zaklopi oči.

* * *

Sjedili su u šerifovu uredu gotovo u potpunoj tišini.

— Hoćeš li održati riječ koji si dao šerifu? — prvi progovori Reggie.

— Svakako. Obećao sam mu to.

— Pitam to zato što znam da se obećanja, koja se lako daju uz samrtnu postelju, isto tako lako i zaboravljaju.

— Ovo će biti ispunjeno obećanje.

Reggie je skinuo polucilindar i njegova crna, zalizana kosa presijavala se na svjetlosti svijeće.

— A kako to misliš učiniti? Tug Slaussen i Amos MacAdoo mogu se razići poslije neuspjele pljačke banke. Pođeš li za Slaussenom, umaknut će ti MacAdoo. Ili obratno.

— Razmišľjao sam o tome. Ali nadem li jednoga — razložno će Ruff — on će mi reći gdje je drugi.

— Put pod noge sutra u praskozorje! Nema nam druge — reče Reggie.

— Ti ne ideš nikamo, Reggie.

— Idem, idem. Ja poznajem ove krajeve kao svoj džep. Ako me ne povedeš, neću ti reći Grangerov i Crowderov osobni opis ili opis one druge dvojice.

— A zašto ti je toliko stalo da

ideš sa mnom? – upita Ruff.

– Zato što sam volio Toma Dukesa. On je jedini sa mnom postupao kao sa čovjekom koji ima svoje dostojanstvo – objasni Reggie. Zatim ustane. – On da sutra u praskozorje – ponovi, ali ovaj put odlučnim glasom.

Čim je Reggie izašao, Ruff je ugasio svijeću i pružio se na ležaj pokojnog šerifa Toma Dukesa.

V

Vani je još bio mrak kad se Ruff probudio. Reggie je već stigao u šerifov ured.

– Bez žurbe. Jesi li se odmorio? – upitao je Reggie, koji je već zapalio svijeću i vatru u peći.

Ruff se protegnuo, protrljao oči i ustao.

– Možemo odmah krenuti – reče Reggie. – Ponio sam dovoljno hrane za obojicu.

– Jest ćemo negdje putem. Idem po konja – odvrati Ruff.

– Ja sam ti ga već doveo – reče Reggie. – Pokaže lonac na peći. – Nadam se da ćeš popiti kavu.

– Izvrsno. Hvala, Reggie.

Kad su popili kavu, već se gotovo razdanilo. Ostatak kave i talog Ruff je izlio na vartu u peći i ugasio je.

– Vrijeme je da pođemo – reče.

Izašli su u sivilo ranog jutra. Reggie se presvukao u crnu košulju i hlače od jelenje kože. Zadržao je samo svoj polucilindar, ali za traku je zatakao pero. Obukao je lake indijanske mokasine. Jahao je vatrenog vranca.

Odjahali su niz glavnu ulicu Bismarka koji se budio iz sna.

Sluge i konobari meli su smeće iz saluna ravno na ulicu.

Dojahali su do trgovine mješovitom robom, ispred koje su još od prošle večeri stajala prerijska kola. Zastali su. Ruff je pokazao rukom na sjedokosog čovjeka.

– To je Waters – kazao je Reggiju.

Caleb Waters je unosio stvari u kola. Okrenuo se i zastao gledajući u Ruffa i Indijanca.

– Dobro jutro, gospodine Justice! – pozdravio je s natruhom zloradosti u glasu.

– Imate mnogo posla – reče Ruff.

– Krećemo u Grizzly. Našli smo vodiča.

– Vodiča? Gospodine Waterse, našli ste lakoumnu i neodgovornu osobu. Svi znaju da dolina vrvi od Siouxa.

– Čuli smo vaš savjet – dobacio je Brent Shaughnessy.

Njegova žena stajala je uz njega. Držala ga je ispod ruke. Abigail Shaughnessy gledala je Ruffa izazovno, ravno u oči, a ispod tijesno pripijenih traperica nazirali su joj se zamamni bokovi. Ruff inače nije volio žene koje nose hlače, ali Abigail bijaše iznimka. Bijela nabrana bluza nije baš skrivala primamljive grudi.

Opazila je da je Ruff zadržano promatra i zavodnički mu se nasmiješila. Bila je prava šteta i stamota prepustiti tu ljepoticu na milost i nemilost Siouxima, pomislio je Ruff.

– Gospodine Waterse...

– Moj zet vam je rekao što mislimo o vama. Odbili ste posao koji smo vam ponudili. Što sad hoćete?

– Želim vam reći da čast i

život vaše kćeri vrijede više od svega novca koji ćete izgubiti ako ne pođete u Grizzly.

— Dobro, čuli smo što ste nam htjeli kazati — odgovorio je Waters, a lice mu se zarumenjelo od srdžbe. — A sad poslušajte što ću ja vama kazati. Ne vjerujem vam ni riječi i mislim da imate svojih razloga da nas odgovorite da pođemo u Grizzly, gospodine Justice.

Ruff se okrenuo i bez riječi potjerao konja ulicom. Jutarnje sunce sjalo mu je u leđa.

— Bijeli čovjek je lud, čini mi se — kazao je Reggie.

— Lud kao mi — reče Ruff.

— O tom potom — odvrati Reggie uz smješak.

Sunce je oblake nad prerijom na istoku obojilo zlatnocrvenim rubom. Kad su se udaljili od grada, miris kadulje i čisti zrak zamijenili su gradski smrad i dim.

Odvojili su se. Svaki je tražio tragove na svojoj strani ceste, očiju uprtih u prašinu i travu uz kolnik. Prošao je cijeli sat prije nego što je Reggie zazviždao. Ruff je odmah okrenuo konja šarca prema suhom koritu potoka, gdje ga je Indijanac čekao.

— Našao si ih? — upita.

— Mislim da su to njihovi tragovi — Reggie pokaže tragove u mekom pješćaniku uz rub strmog korita.

Ruff je sjahao. Najprije se zagledao u tragove, a zatim u Reggieja, koji je ostao na konju.

— Samo trojica. A što je sa četvrtim? — kazao je razočarano.

Osvrtao se po preriji dok je vodio šarca iz potočnog korita. Slutio je da Slaussen nije bio s družinom, jer on i nije bio sta-

lan član družine u koju su pripadali MacAdoo, Granger i Crowden.

— Što ćemo sada? — upita Reggie, izvadi zavrnutu lulicu i stane je puniti duhanom.

— A što možemo! — Ruff opraši ruke i uzjaše. — Teško je slijediti samo jednog čovjeka, jer mu ne poznajemo trag. Ovo su jamačno tragovi MacAdooove bande. Nitko drugi ne bi se usudio da sada jaše na zapad.

Jedan od razbojnika zacijelo je odjahao naprijed, MacAdoo ili Slaussen, a Ruff se zakleo da će ih obojicu ubiti. Bez riječi je jahao za tragovima. Duga sjena njegova šarca ispružila se i išla ispred njega preko prerije. Reggie je šutke pušio lulicu i jahao mu uz bok.

— Pogledaj — reče Reggie pošto se okrenuo u sedlu natrag, prema Bismarku.

Osmora prerijska kola s pratnjom od desetak naoružanih jahača polako je odmicala od Bismarka, sve dublje u preriju.

— Prokleta budala — promrmljao je Ruff i potjerao konja, ali u glavi mu se neprestano vrtla izazovna Abigail.

Zaustavili su se da malko predahnu. Podijelili su lončić kave, komad suhog mesa i dvopek. Sunce je već visoko odskočilo. Peklo ih je čak i u sjeni zakržljale topole pod koju su sjeli. Dosadne mušice letjele su oko njih.

Odmarali su se oko pola sata, a onda nastavili slijediti tragove razbojnika prema zapadu. Šešire su nabili do očiju, da ih zaštite od jarkog sunca. Prerija se pružala pred njima u beskonačnost ravnu kao dlan. Po tragovima razbojnika zaključili su

da je MacAdoova družina jaha-
la u ravnom pravcu i da im se
nije previše žurilo.

Tu i tamo bi Ruff bacio po-
gled prema sjeveru. Oblaci su
se neprestano nakupljali na sje-
vernem nebu, a s vremena na
vrijeme, čuli bi i potmulu dale-
ku grmljavinu.

— Nadam se da neće pljusnu-
ti još dan-dva — reče Ruff. —
Imamo dovoljno vremena da ih
pronađemo i pokopamo.

Sat kasnije naišli su na trago-
ve Indijanaca.

— Šest konja — obznanio je
Reggie pošto je Ruff opazio tra-
gove nepotkovanih mustanga.
Reggie pokaza rukom prema
sjeverozapadu.

— Što misliš? — upita Ruff.
Reggie slegne ramenima.

— Najvjerojatnije je to izvid-
nica. Možda su došli da drže
grad na oku. S ove uzvisine
grad i okolica se vide kao na
dlanu. A Waters i njegova pre-
rijska kola?

— Lak plijen — odgovori
Ruff.

— Hoćemo li ih upozoriti na
opasnost?

— Ja sam ih upozorio pa me
nisu htjeli slušati. Osim toga —
upitao je Ruff — što da im ka-
žemo? Da smo vidjeli tragove
nekoliko nepotkovanih mu-
stanga? Nasmijat će nam se u
brk.

— Siouxa — ispravi ga Reg-
gie. — Mrzim ih iz dna duše —
doda, a oči mu pri tome jarosno
zasjaju. — Došli su — nastavio
je tiho — kad sam još bio dje-
čak, prije nego što su prvi Ame-
rikanci došli u ove krajeve. Pa-
lili su i žarili. Skalpirali su sve
redom. I moju majku i oca.

Reggie je naglo zašutio. Opet
je punio lulicu. Povjetarac se

poigravao plamičkom dok ju je
palio.

— A što je bilo s tobom?

— Ah — odmahnuo je Reggie
rukom. — Bila su to teška vre-
mena za moje pleme. Bježali
smo na jug. Popalili su nam do-
move, opljačkali zalihe hrane i
oduzeli konje. Mi koji smo osta-
li bili smo gladni, goli i bosi.
Onda su na nas navalile poš-
sti. Tko nije umro, ostao je bo-
galj, slijep ili gluh. Kad smo
preplivali rijeku Big White Ri-
ver, ostalo nas je stotinjak. Po-
novo su na nas nasrnuli Siouxi.
Gotovo svi naši muškarci izgi-
nuli su u tom okršaju. Mene je
tetka sakrila u grmlje. Kad sam
sutradan izvirio iz grmlja, svu-
da oko mene bila je smrt. Mrtvi
su ležali uokolo. Ostao sam go-
tovo sam. Vratio sam se na svje-
ver. Nešto me vuklo natrag, u
zavičaj. Noću bih hodao, a da-
nju spavao skriven u šipražju
uz obalu. Kad se Bismark počeo
razvijati u bogat gradić, otišao
sam tamo jer više nisam mogao
podnijeti samoću.

Ruff ga je pažljivo slušao.
Reggie je preskakao mnoge do-
gađaje iz svog života. Patnju i
strah proživio je kao dijete.

— Jednog dana na ulici me
vidio lord Chalmers. On i njego-
va ljupka kćerkica Elena. Svidio
sam im se. Činilo im se da sam
zabavan. Uzeli su me k sebi za
poslužitelja. Kad je došlo vrije-
me da se lord Chalmers vrati u
Britaniju, poveo me sa sobom.
Oh, oblačili su me i kitili per-
jem, bojili mi lice... Mislim da
sam im bio dragocjen trofej koji
je valjalo svima pokazati. I po-
kazivali su me cijelom Londonu
kao neko čudo — rekao je i go-
tovo se nasmiješio.

To je zacijelo ponižavalo ponosnog Indijanca, ali Reggie nijednom riječju nije zamjerio svom gospodaru. Napokon, u gospodarovu domu su ga dobro hranili i pazili. Zapravo, sirotom indijanskom dječaku nikada i nije bilo tako dobro. A vjerojatno mu neće ni biti, pomislio je Ruff Justice.

— Ondje mi je bilo vrlo lijepo — doda Reggie. — Zavolio sam Britaniju. Uvjeren sam da je trebalo da se ondje rodim. Još za njom patim.

— A zašto si se onda vratio?

— Zbog mlade i lijepe djevojke.

— Zar si se zaljubio?

— Do ušiju, i to u Eleni Chalmers, koja se razvila u prekrasnu djevojku. Odrasli smo tako reći zajedno u igri i smijehu... ali uskoro se naš odnos produžio.

— A njezinu ocu to nije bilo po volji.

— Kakvoj volji, prijatelju moj! Da si ga samo vidio! — povišenim glasom u smijehu odvrati Reggie. — Više mu nisam bio zabavan. Otjerao me iz Britanije. I tako sam se opet našao ovdje, u svojoj staroj postojbini, koju sam gotovo zaboravio. Ja sam sada, zapravo, čovjek bez domovine, bez kuće i kućišta. Englez crvenokožac! Eto, to sam ja.

Bilo mu je teško što se morao vratiti u Ameriku. Tu je bio žrtva još otvorenijeg, okrutnijeg i bezobzirnijeg ismijavanja... Reginald Darby-Smythe, Indijanac, koji se šepirio kao neki Englez plemenita roda.

— Hej, pazi! — viknuo je Reggie kada je šest Siouxa izbilo na hrbar presahlog korita.

Prva strijela prozujala je Ruffu pokraj uha. Osjetio je kako treperi struja zraka. Brže-bolje se priljubio konju uz vrat, spreman da svaki čas skoči sa sedla. Oko njih su odjekivali indijanski ratni poklici.

Reggie je jurio ispred Ruffa. Pucao je iz sedla. Njegova vinčesterka sipala je vatru na Siouxe. Ruff je opazio da je jedan Sioux zabacio ruke i jauknuo. Prsa su mu bila krvava. Pao je s konja. Ostali koji su navirali iza njega pregazili su ga.

Ruff je opalio dva puta. Pogodio je jednog konja u prsa. Konj se spotaknuo, pao i zbacio jahača sa sebe. Sioux je smjesta skočio na noge, ali Ruff je bio brži i pogodio ga prije nego što je Sioux dospio da ga napadne.

Reggie se zaletio ravno u napadače. Polucilindar mu je odletio s glave kad je ramenom nasrnuo i udario u protivnika. Obojica su pala sa sedla.

Ruff im je prijahao i opalio zadnji metak iz kolta na napadača koji je još jedini ostao na poprištu. Zrno kalibra 0,44 pogodilo je Siouxa u vrat i usmrtilo ga prije nego što je pao na zemlju. Njegov konj mahnito je odgalopirao u preriju.

Reggie je držao svog protivnika za kosu i kad je Ruff skočio sa sedla, vidio je kako je nož bljesnuo u Reggieovoj ruci i prerezao Siouxu grlo.

Sioux je zahroptao i izdahnuo. Dok je Ruff dotrčao do njih, Reggie je već skalpirao Siouxa, a Ruffu se smučilo kad je ugledao ružičastu lubanju skalpiranog Siouxa. Stajao je na mjestu kao ukopan. Razrogačio je oči na Reggiea, kao da ga prvi put u životu vidi.

Kad se Reggie okrenuo prema Ruffu, u jednoj ruci držao je dugi nož, a u drugoj crni skalp. Zabacio je glavu i počeo pjevati. Pjevao je drhtavim glasom koji se dizao i spuštao, što je Ruffa podsjećalo na zavijanje prerijskih vukova.

Dok je pjevao, Reggie je poskakivao i ritmički plesao sve dok nije otpjevao pjesmu smrti, pjesmu pobjede, po drevnim običajima svog plemena.

Polako se zatim smirio. Oči su mu se opet razbistrile, a ruke umorno klonule niz tijelo. Zažmirkao je na Ruffa, a onda pogledao u skalp koji je držao u ruci.

— Oprosti mi, prijatelju moj — rekao je tiho. — Kakav divljački običaj, da ti se život zgadi!

— Bacio je skalp. Kad je našao svoj polucilindar, oprašio ga je i stavio na glavu.

— Hoćemo li krenuti? — upita Ruff.

VI

Pet mrtvih Siouxa ostalo je za njima kad su ponovo pojahali na zapad, što je značilo da im je jedan utekao, jedan koji će javiti Ta-Shaki da je kolona od osam prerijskih kola krenula iz Bismarka na indijanski teritorij.

Noć su prespavali na sljemeni nekog brežuljka. Konjima su sputali noge. Poslije ponoći počela je sipiti sitna kiša i hladna vlaga uvukla im se u kosti. Najgore je bilo to što će kiša izbrišati tragove MacAdooove bande.

Zora ih je zatekla u sedlima. Nebo je bilo sivo i kišno. Konji su lijeno klipsali gacajući preko plitkih bujica.

— Po ovakvom vremenu nećemo ih vidjeti prije nego što se

s njima sudarimo — reču Ruff.

Reggie je šutio. Digao se i sjeverni vjetar koji ih je šibao kišom u lice i oči. Oblaci su se spustili posve nisko. Tlo se razmoćilo i Ruff se pitao jesu li se prerijska kola zaglibila.

Zatim je opet svu pažnju usmjerio na tragove koje su slijedili. Tragovi bijahu ustisnuti duboko u travu i još su se dobro razabirali, ali bili su sve rjeđi.

Oko podneva su već bili umorni, ali Ruff nije mogao odustati od traganja za razbojnicima jer ga je na to obavezivala riječ koju je dao Tomu Dukesu na umoru. Mućilo ga je što se jedan od četvorice — MacAdoo, Granger, Crowder ili Slaussen — odvojio od družine. Slaussen je već možda bio i pedeset milja daleko u suprotnom pravcu od onog u kojem su ga oni tražili. Trebalo je da... No, o tome je bilo prekasno razmišljati.

Pred večer su sjahali i gazeći visoku travu, slijedili tragove pješice, no kiša ih je već prilično isprala, a zatim su se i posve izgubili.

Sunce se primaklo zapadu, kiša se prorijedila, a razbojnicima ni traga ni glasa. Ipak' su tragali i dalje znajući da su tuda morali proći.

Zastali su na vrhu nevisoke uzvisine. Sunce sa zapada obojilo je rumenilom svod nad nizinom.

— Zaboga! — zavapio je Reggie ispod glasa.

Na milju niže od njih, u udolini, prostirao se najveći indijanski logor koji je Ruff ikada vidio. Okupano večernjim rumenilom, petsto čunjastih indijanskih šatora doimalo se kao

mlada borova šuma crvene boje.

— Ta-Shaka — izusti sa strahopoštovanjem Reggie, a Ruff kimne.

— Sad barem znamo da MacAdoo nije udario ovim pravcem. Bježimo odavde dok nas nisu otkrili — reče Ruff. Krenuli su na sjever, zaobišavši u velikom luku indijanski logor.

— Slušaj, Reggie, ti ne moraš dalje sa mnom. Postalo je odviše opasno — upozori Ruff Indijanca poslije nekog vremena.

— Zar bi ti htio da se vratim i da grijem stražnjicu u nekoj smrdljivoj krčmi u Bismarku?

— upitao je u smijehu i čudu Reggie pa nastavio: — A, ne! To nećeš dočekati. Idem s tobom jer uživam da jašem ovom zemljom koja je natopljena krvlju mojih praotaca.

Noć su prespavali pod pećinom usječenom u obalu presa-hlog potoka Chicha Coulee, u skrovištu kojeg se Reggie sjećao još iz djetinjstva.

— MacAdoo ondje jamačno ima neko skrovište, Reggie — počeo je Ruff poslije večere — neku staru zemunicu u kakvoj nepristupačnoj guduri, neku spilju u kojoj se skriva. Nikako ne mogu zamisliti da bi on mjesecima spavao vani, pod otvorenim nebom. Što ti misliš, Reggie? Ti poznaješ ove krajeve.

— Poznavao sam ih nekada. Ponešto sam zaboravio, a mnogo što se i izmijenilo.

— Pa zemlja se ne mijenja.

— Mijenja, mijenja. Ovo udubljenje, na primjer — pokazao je rukom na pećinu koju je osvjetljavala vatra — izdubila je rijeka za vrlo kratko vrijeme. Jedno izdubi, a drugo zatrpa

muljem. U neku zamunicu ne bi se mogao skloniti, Siouxi bi ih sravnili sa zemljom. Spilja pak ima napretek uz obalu rijeke Heart, ali to je daleko na jugu.

— Ne idemo dalje na zapad — reče Ruff. — Dosad su nas dobro namagarčili. Gotovo su nas Siouxi skalpirali.

— Slažem se — tiho izusti Reggie, a zatim zašuti, namršti se, duboko uzdahne i pljesne dlanom po bedru.

— Što je? — začuđeno će Ruff.

— Ne mogu se nečega sjetiti, a neprestano mi se vrže po glavi...

— Već ćeš se sjetiti.

— Moram se sjetiti, inače nikad više nećemo vidjeti MacAdooa i Slaussena.

U zoru je kiša još sipila, stvarajući tanke brzace što su bili hrlili u nabujalu prerijsku rječicu. Jahali su u isprekidanoj liniji, držeći se suhih korita i dolina, neprestano pazeći da ne bi naišli na kakvu skupinu Siouxa u ratnom pohodu.

— Pametan čovjek bi se već odavno vratio, Reggie.

— Zacijelo — odvrati Reggie.

— Ponovo su ugledali kolonu prerijskih kola.

— Eno budućih mrtvaca — reče Ruff.

— Želiš li opet s njima ratovati? — upita Reggie.

— Podimo! Vrijedi pokušati kad su nam već na putu.

Šest naoružanih jahača, po tri sa svake strane, pratilo je kola i čuvalo ih. Svi su bili u kišnim oprtačima, s niskim šeširima spuštена oboda.

— Ja sam Ruff Justice. Ovo je Reggie Smythe — predstavio ih je Ruff. — Gdje je Waters?

— U prvim kolima — odgovorio je jedan od jahača.

Na vozačkom sjedalu drugih kola s bičem u ruci sjedio je Brent Shaughnessy, koji ga je presjekao ubojitim pogledom.

— Kojeg vruga opet ovdje tražite? — obrecnuo se na Ruffa.

— Ako ste nas došli moliti za posao, za vas ga ovdje više nema. Zakasnili ste. Već imamo dobrog vodiča, vrlo hrabrog čovjeka.

No Ruff više nije gledao u Brenta Shaughnessyja, nego u njegovu lijepu crnooku ženu Abigail. Provirila je iza zastora kola što su se kretala ispred onih kojima je upravljao Brent Shaughnessy.

— Ne buljite u nju i tornjajte se odavde! — zarežao je ljubomorni muž.

Ruff odjaše naprijed, do Cabela Watersa, koji se mučio tjerajući šest volova upregnutih u kola. Trgnuo se i tihi uzvik oteo mu se iz grla kad je ugledao Ruffa.

— Odakle vi ovdje? I što želite, Justice?

— Jahali smo južnije od vas, gospodine Waterse — počeo je Ruff. Opet je spazio Abigail. Virila je iz kola preko očeva ramena. Smiješila mu se razdragano i zavodnički. — Došli smo vas upozoriti da smo vidjeli veliki logor Siouxa dvadesetak milja južnije od vas.

— Molim vas, poštedite me svojih izmišljotina, gospodine Justice. Moj vodič i izviđač obavijestio me da milje odavde nema nijednog Siouxa.

— Vaš izviđač dobro ne vidi. Pazite što govorite! Vaše namjere su mi nejasne, a postupci sumnjivi, gospodine Justice. Iz

petnih žila se upinjete kako biste spriječili da ova kola stignu u Grizzly.

— Istina jer naselje Grizzly zbrisano je sa zemlje, a nekoliko stotina Siouxa, ulogorenih nedaleko odavde, vrlo dobro zna gdje ste i koliko vas ima.

— To nije točno! — odbrusi Waters

— Gdje je vaš vodič? — upita Ruff. — Dopustite da s njim porazgovaram.

— Gospodin Curtis je pola dana ispred nas — odvrati Waters.

— Pola dana! — zaprepasti se Ruff i pogleda u Reggieja, koji je zatresao glavom.

— Otišao je da izvidi je li put slobodan. On je vrlo oprezan čovjek.

— Htio bih s njim razgovarati čim se vrati... ako se ikada vrati — reče Ruff i zagleda se u daljinu ispred kola.

— Što se tu događa? — odjednom zagrmi glas Brenta Shaughnessyja.

— Taj se, bogme, brine za svoju ženu! — reče Ruff podrugljivo.

— I moju kćer — podsjeti ga Waters, jer je znao što Ruff misli.

— A kako je ime tom vašem Curtisu? — upita Ruff.

— Averill, čini mi se — odgovori Waters i namršti se, pa zamahne bičem za volove.

— Kako se samo usudio da vas dovede ovamo?

— A što vi ovdje tražite kad tvrdite da je tu opasno? — upita Waters.

— Neka me vrag nosi ako znam — odvrati Ruff, pa upita Watersa: — A kada se vraća taj vaš vodič?

— Vratit će se valjda do večere.

— Pa do videnja, gospodine Waterse! — dovikne Ruff i zastane dok škripava kola nisu pošla. — Jesli li ikad čuo za vodiča Averilla Curtisa, Reggie? — upita Indijanca kad mu se primaknuo.

— Nisam, ali mene dugo nije bilo u Bismarku.

— Nisam ni ja, a poznajem sve vodiče, tragače i izvidnike u ovim krajevima.

— Pa nigdje ne piše da je on stručni vodič samo zato što se prihvatio tog posla — razložno će Reggie.

— Eh, vidiš, to me baš i brine. Kako se vodič smije na pola dana jahanja udaljiti od kola, Reggie?!

— Koliko znam, ne smije, no ja ionako nikada neće moći razumjeti vas Jenkije — odvrati Reggie, a Ruff se nasmije i pljesne ga po leđima.

Jahali su lakim kasom iza kolone prerijskih kola.

— Još mi nisi opisao Granger i Crowdera — podsjetio je Ruff prijatelja.

— Bojao sam se da ne odjašeš sam — objasnio je Reggie. — Crowdera ćeš prepoznati na prvi pogled. Ima usku, dugu glavu i slomljent nos koji mu visi posred lica kao kuka. Nema prstenjaka na lijevoj ruci. kažu da je izgubio prsten s rubinom na pokeru i kako ga nije mogao skinuti, pobjednik je izvadio nož i odsjekao mu prst. K tome, ćelav je kao jaje. Granger je krupan — nastavio je Reggie — ali nije debeo. Srednjeg je rasta. Ne sjećam mu se više boje kose i očiju. Znam samo jedan znak po kojem ga sigurno možeš

prepoznati. Dok je još bio dječak, uhvatili su ga u krađi u nekom povrtnjaku i sprašili mu sol u stražnjicu iz lovačke puške. Za njega kažu — Reggie pogleda Ruffa jedva se suzdržavajući od smijeha — da ima najišaraniju stražnjicu na svijetu.

— Baš dobro. Treba samo da svakog muškarca kojeg sretnemo lijepo zamolimo da spusti gaće nama za ljubav — reče Ruff pucajući od smijeha.

No u tom ga je trenu zapravo najviše brinulo tko je i što je Averill Curtis.

Uskoro će to saznati.

VII

Spustio se suton. Studeni vjetar puhao je prerijom i rasplamsao vatru oko koje su u krugu bila smještena kola.

Ruff i Reggie sjedili su u visokoj travi po strani od ostalih, grickali dvopek i uživali u mirisu pržene šunke s logorske vatre.

— Jesi li s kim razgovarao?

— upita Reggie Ruffa.

Sad je već prekasno. Na pola su puta.

— Gle, gle, nije li ono stigao vodič? — upita Reggie i pokaže prstom u čovjekka koji je dojahao do kola.

Ruff ustane i uzme šešir.

— Mislim da si rekao da je kasno za povratak — podsjeti ga Reggie uz smiješak.

— Možemo skrenuti na sjever i kloniti se Ta-Shaki s puta. Osim toga, zanima me kamo taj čudni vodič misli povesti ove ljude.

— Smiri živce, prijatelju. Vjerojatno je to neki siromašak koji hoće da zaradi koru kruha — reče Reggie.

Ruff ne odgovori. Okrene se i pođe preko logora. Watersovi ljudi radoznalo su ga promatrali. Oko vatre je bilo žena i djece. Ruffa obuzme srdžba na Watersa i Curtisa, koji su ih doveli u preriju i izložili opasnosti od Siouxa.

Averill Curtis stajao je uz kola i razgovarao s Calebom Watersom kad im je prišao Ruff Justice. Ruff je zapazio zapjenjenu gubicu i oznojene sapi Curtisova konja. Taj čovjek je dojahao izdaleka i vraški mu se žurilo. Zašto? — Dobar večer! — pozdravi Ruff.

Waters ga hladno pogleda i predstavi Curtisa: — Ovo je Averill Curtis, naš vodič. S njim ste htjeli razgovarati, je li tako?

Ruff nije pružio ruku, a nije ni Curtis. Watersov vodič imao je široka ramena, uske bokove i blijede, gotovo bezbojne oči. Glavu je pokrio šeširom uska oboda koji je nekada bio bijele boje. Kaput mu je bio od kože, kratak i ukrašen resama. Curtis je bio naoružan koltom koji je nisko pasao uz bok i šarpovkom kalibra 0.50.

— Čuo sam za vas — reče Curtis i rastegne usne u usiljeni osmijeh.

— A ja nikad nisam čuo za vas — odvrati Ruff hladno.

— Gospodin Justice kaže — upao je brže-bolje Waters — da je južno od nas vidio mnogo Siouxa i da oni znaju za nas.

— To mu se samo pričinilo — spremno odgovori Curtis. — Siouxi su odjahali na Sjever. Put u Grizzly je slobodan.

— I u naselju život buja! — podrugljivo dometne Ruff.

— Točno. A zašto vam to smeta? — Curtisove oči odjednom su otvrdnule.

— Ništa to meni ne smeta, jer vam ne vjerujem — odbrusi Ruff.

Curtis se ukočio, ali Ruff odmah ispravi svoju nesmotrenost i uz smiješak doda: — Čuo sam da je naselje napušteno.

— Zbilja? — nasmijao se Curtis, a Ruffu se učinilo da se smije na silu. — Ne, nije napušteno. Bio sam u naselju danas po podne. Sve je kao i obično. Ljudi šetaju ulicama.

Ruff je bio zbunjen. Mogao je reći da Curtis laže. Ali na temelju čega? Zar da spomene priču koju je čuo od polupijanih kopča zlata u salunu u Bismarku? Ako je Curtis bio u naselju, zašto mu ne bi vjerovao?

— Ogladnio sam kao vuk, gospodine Waterse — iznenada reče Curtis i okrene Ruffu leđa.

— Oh...tu ste! — glas je bio ženski, mazan.

Ruff se okrene i ugleda ono što je i očekivao. Abigail Shaugnessy mu je prišla, zavodnički njišući bokovima. No ipak nije očekivao da će ga strasno zagrliti, priviti se uz njega nabrekli dojčkama i bedrima i poljubiti ga u usta. Čim se snašao, ustuknuo je i opazio smrknutog Caleba Watersa.

Curtis je razrogačio oči, a Abigail se okrenula na tankoj peti, podrugljivo mu se smiješila i nestala u tamnim sjenama iza logorske vatre.

Ruff je imao samo toliko vremena da se okrene na zvuk teških koraka iza sebe i prepozna zajapureno lice Brenta Shaugnessyja prije nego što ga je Brent ramenom pogodio u prsa. Obojica su pala. Udarili su u veliki kotač prerijskih kola iza

Ruffa i poplašili Curtisova konja, koji se propeo

Ruff nije imao vremena da spriječi prvi teški udarac Brenta Shaughnessyja ili da se izmakne. Brentova teška šaka udarila ga je u sljepoočicu. Zazvonilo mu je u ušima a zvijezdice su mu zaplesale ispred očiju.

Drmnuo je snažnom nogom i čuo kako je Shaughnessy zastajnuo. Skočio je na noge, kako bi izbjegao još jedan udarac u glavu.

Ljudi su se počeli okupljati oko njih. Neka žena je vrisnula a neko dijete zaplakalo. Ruffova sva pažnja bila je usmjerena na plavokosog gorostasa koji je na njega izbečio oči i dahtao, nabreklih žila na vratu. Zaslijepljen ljubomorom, bio je dovoljno mahnit da i ubije, a Ruff se upitao nije li Abigail baš to i htjela postići.

Ruff se sagne i svom snagom udari Shaughnessyja šakom u trbuh. Shaughnessy se savije od bola, a Ruff ga dočeka aperkatom i gotovo ga snagom udarca podigne sa zemlje.

Shaughnessy se napola okrene u stranu da zaštiti lice. Zamahne nogom ne bi li Ruffa pogodio čizmom u prepone. Ruff je podmetnuo bok i tako dobio udarac u bedro.

Uzmaknuo je korak kako bi imao više zamaha, ali Shaughnessy je to iskoristio i razjareno nasrnuo. Obasuo je Ruffa kišom udaraca, a od kojih su neki promašili, ali neki su i pogodili cilj, Ruff zatetura.

Shaughnessyju je snagu davala njegova ludačka ljubomora. Svom težinom bacio se na poljuljanog Ruffa, koji je u po-

sljednji čas uspio da se nekako izmakne. Shaughnessy je proletio mimo njega i tresnuo na zemlju, ogulivši obraz o klin na osovini kotača prerijskih kola.

Premda se vidjelo da se umorio, Shaughnessyja ni to nije zaustavilo. Digao se prije nego što ga je Ruff mogao spriječiti. Stajali su jedan nasuprot drugom, obojica krvavih košulja, spremni da ponovo nasrnu.

Odjednom se u Shaughnessyjevim rukama stvorila puška. Netko ju je dobacio. Ruff ustukne nekoliko koraka, promatrajući Shaughnessyja kako ubacuje metak u cijev. Brzo se baci na tlo, u stranu, gotovo pod kola kad je puška zagrmjela. Zrno je zaoralo zemlju pokraj Ruffa. On potegne kolt i skoči na noge, a Shaughnessy je očanički trzao zatvaračem henrijevke, koji se zaglavio.

Ruff skoči, zgrabi pušku za cijev, udari Shaughnessyja koltom i raspori mu pri tom čelo. Shaughnessy se sruši kao gromom ošinut. Ruff mu istragne pušku iz ruku i odbaci je daleko. Zatim se okrene i provuče između kola a srce mu je još snažno kucalo od uzbuđenja i napora.

— Rekao sam ti da smiriš živce — tiho će Reggie kad ga je obuhvatio oko pasa da mu pomogne doći do ležaja.

— Napao me. Ona ga je izazvala — reče Ruff.

Reggie ga je posjednuo na gunj i dodao mu lončić hladne kave.

— Možda nije mogla odoljeti tvojoj privlačnosti — podsmješivo će Reggie, pomažući mu da legne na gunjeve koje je prostro u visokoj trave nedaleko od kola.

– Učinila je ona to zbog nekih drugih razloga – promrm-lja Ruff više za sebe.

– Kojih?

– Ne znam još – odvrati Ruff.

Nisu više razgovarali. Ruff se umotao u gunj, gledajući neko vrijeme u mjesec i slušajući hukanje sove sve dok se vatre nisu poglasile u krugu kola.

Dugo još nije mogao zaspati. Kad mu se oko ponoći zadrijemalo, toplo, meko, golo žensko tijelo uvuklo mu se pod gunj.

VIII

Otvorio je snene oči i ugledao je na bljedoj mjesecini.

– Abigali!

– A tko drugi, dragi?!

Pripila se uz njega, cjelivajući mu vrat, a njegove ruke same su posegle za njezinim jedrim dojnama. Ponovno ga je poljubila i on osjeti njezin doh, vlažan i vreo.

– Stani! Što hoćeš? – upitao je i uhvatio je za ramena zagledavši joj se u blistave oči. Ona mu se osmjehnula.

– Što hoću? Zar ne shvaćaš što hoću? Hoću tebe! Luđa sam za tobom otkako sam te prvi put vidjela. Želim te.

– A Brent!

– Ne brini se zbog njega. Spava kao klada.

Ponovno ga je stala strasno cjelivati, nježna, topla, zamamna. Ruff bi morao biti od kamena da odoli njezinim čarima i milovanjima.

Povukao ju je pod sebe i pritisnuo cijelim tijelom. Osjetio je kako pod njim trepti, podatna, kad je zavukao ruku među njezina bedra.

– Ne ovdje, dragi. Ne ovdje

– šapnula mu je u uho, meško-

ljeći se. – Dodi u moja kola. Brent je ljut na mene. Ne spava više sa mnom.

– Abigail...

– Za petnaest minuta. Čekam te, dodi! – poljubila ga je pohotno još jednom i otišla, zagrnuvši se gunjem. Otrčala je preko trave i nestala u tami.

– Vražja ženska – reče Reggie sa svog ležaja.

– Gora je od vraga – promrm-lja Ruff.

– Sve sam čuo.

– Zavidiš mi?

– Svakako. Ideš li k njoj u kola?

– Ni za živu glavu, Reggie.

– Sirota ženska, gorko ćeš je razočarati. – Idi ti umjesto mene ako je toliko žališ.

– Ni za živu glavu, kako kaže moj prijatelj.

Ruff se okrenuo na bok i uto-
nuo u misli. Krv mu se polako smirila.

– Ruffe – šapatom će Reggie nakon nekoliko minuta.

– Molim.

– Mogao bih se zakleti sa sam vidio Abigail. Istrčala je, vidiš, tamo. Vrže se oko onog kamena.

Ruff je sjeo i zagledao se u tamu. Opazio je neku sjenku. Nakon nekoliko trenutaka potrčala je u kola.

– Nije više gola. Iznevjerila te – nasmije se Reggie.

– Što mogu, žene su prevrtljive čudi i... – počeo je Ruff, a prekinuo ga je stravičan vrisak.

Skočili su s revolverom u rukama. Vidjeli su Abigail Shaughennessy kad je iskočila iz kola. Vriskala je dok se ljudi nisu okupili oko nje s bakljama u rukama.

Caleb Waters iskrsnuo je iz mraka i kći mu se bacila u naručje. On joj je tiho govorio utješne riječi, a kad mu je ona nešto prišapnula, zagrmio je iz sveg glasa:

– Dobio je što je zaslužio! Pa što onda?!

Waters je pokušao spriječiti Ruffa da uđe u kola, no uzalud. Ruff je skočio preko stražnje ograde kola i ugledao krvavog, mrtvog Averilla Curtisa s nožem u vratu. Vidio je i Brenta Shaughnessyja. Ruke su mu bile krvave.

Iza Ruffa je neki čovjek s velikom glavom zavapio.

– Oh, zaboga!

– Pomahnitao je od ljubomore – rekla je Abigail suznih očiju. – Čekala sam da mi se muž vrati s večere, kad je Curtis upao u moja kola i nasrnuo na mene.

– A tada se pojavio Brent – nastavio je njezin otac.

– Da, pojavio se Brent – potvrdila je Abigail i uhvatila oca za ruku. – Svi znate koliko je Brent ljubomoran. Kad je vidio kako je Curtis navalio na mene, pao mu je mrak na oči i zaklao ga je da zaštiti mene i moju čast – rekla je povišenim glasom i čedno pogledala u zemlju.

– Puca vama prsluk za vašu čast, gospodo! – dobaci joj čovjek s velikom glavom.

– I ja bih ga zaklao da mi je taknuo ženu – javi se neki drugi glas.

– Pričekajte trenutak, da čujemo što će nam reći Brent Shaughnessy – javio se Ruff.

– Kaži mi, Brente, što se dogodilo – doviknuo je na to Caleb Waters svom zetu.

– Abigail vam je sve rekla.

Našao sam ga na njoj i zaklao ga – promrmljao je Shaughnessy.

– Shaughnessy laže! – rekao je Ruff Justice. – Pogledajte, ljudi, čovjek je zaklan, presječen na mu je glavna arterija, krv je poprskala cijela kola, a Shaughnessyju su samo ruke krvave! Da ga je on zaklao, bio bi sav poprskan krvlju!

– Ako ga nije ubio Shaughnessy, tko ga je onda ubio? – izazovno upita Caleb Waters.

– Abigail – odvrati Ruff.

Brent Shaughnessy se isprasio pred Ruffom.

– Vi tvrdite da ja lažem i da je moja žena ubila tog nitkova! – reče bijesno.

Ruff mu je okrenuo leđa i nastavio objašnjavati.

– Abigail je istrčala iz kola prije desetak minuta i sakrila se iza kamenja na sjevernoj strani. Volio bih znati zašto.

– Pođimo da vidimo! Carlo uzmi baklju! – viknuo je čovjek s velikom glavom.

Ruff je krenuo i cijela povorka ljudi pošla je za njim. Našli su ono što su tražili.

– Evo, pogledajte svi! – rekao je čovjek s velikom glavom i podigao sa zemlje krvavu pamučnu haljinu.

Zagledao se u Caleba Watersa, koji je podržavao svoju kćer da se ne sruši u nesvijest. Lice Abigail Waters bijaše blijedo kao kreč. U očima joj je sijevala mržnja dok je pogledavala u Ruffa.

– Ne smijemo objesiti ženu – javi se Carlo.

– I nećemo. Izručit ćemo je šerifu u Grizzlyju – odvrati glavonja.

– To su laži kojima vas klju-

ka Ruff Justice – reče Waters, ali nitko mu više nije vjerovao.

– Ostali smo bez vodiča, osim ako... – Carlo pogleda u Ruffa, koji se pretvarao da to nije čuo.

– Meni se sve to nimalo ne sviđa – kazao je glavonja mrzovoljno. – Ostali smo na ničijoj zemlji, u divljini, s ubojstvom na duši, bez vodiča koji je bio plaćen da nas preko indijanske zemlje odvede u Grizzly.

Okupili su se oko kola, oko Shaughnessyja.

– Pa? – upitao ih je i okrenuo im leđa.

Bilo je jasno da je Shaughnessy ludo zaljubljen u svoju ženu.

Justice se uspeo u kola, a Caleb Waters je povikao za njim:

– Zar vam još nije dosta? Gotovo je! Što još hoćete?

Ruff ga nije slušao. Prišao je mrtvacu, okrenuo ga potrbuške, i naočigled svih skinuo mu hlače i gaće.

Gola stražnjica zabjelasala se pod svjetiljkom išarana brazdama.

– Justice, zar ste poludjeli? Zar ste izgubili osjećaj srama i pristojnosti? – povikao je Waters, no zašutio je kad mu se pogled zaustavio na išaranoj stražnjici mrtvog vodiča.

– Zaboga, odakle mu to? – javio se Carlo.

– Od soli koju su mu sprašili u stražnjicu – odgovori Ruff.

– Ovaj vodič poznati je razbojnik i zove se Granger.

Waters je zaškrgutao zubima, ali nije izustio ni riječi. Okrenuo se Abigail.

– Dakle, gospodo – reče Ruff Justice – vi ste ga ubili. Jeste li znali tko je on?

Abigail očito nije imala što reći. Stajala je i s mržnjom gledala u Ruffa.

– Nosite ga odavde i pokopajte – kazao je Ruff glavonji i njegovu prijatelju Carlu, a zatim se vratio kroz mrak do svog ležaja u visokoj travi, gdje ga je čekao Reggie. Sjeo je i rukama obuhvatio koljena.

– Što se dogodilo? – upitao je Reggie.

– Abigail Shaughnessy je ubila Grangera – odgovori Ruff.

– Grangera? – iznenadi se Reggie.

– Da. Predstavljao se kao Arivell Curtis.

– Zašto?

– Ne znam i to me zabrinjava.

– Je li Abigail znala koga je ubila?

– Ni to ne znam. Možda je mislila da sam to ja, a možda je izravnala i neki račun s Curtisom, odnosno s Grangerom ako je znala da je to on.

– Možda ju je ucjenjivao ili...

– Reggie se nasmijuljio.

– Istinu ćemo čuti samo ako je izvedu pred sud, a njoj će u prilog svjedočiti otac i muž.

– I, kažeš, ubila je Grangera?

– Da. Ostala su još trojica.

– Znaju li ti ljudi u kakav pakao idu? – naglas je razmišljao Reggie.

– Sumnjam. Čini mi se da nisu postavili ni noćnu stražu – odgovori Ruff.

– A žene i djeca... – zavapio je Reggie.

– Idem da prošetam – kazao je Ruff.

– Idi, prijatelju, dobro će ti doći.

Ruff je obišao kola i logor i

sjeo na stijenu u podnožju brežuljka sjeverno od logora. Čak i otud, na slabom svjetlu mjesečine, mogao je vidjeti što se u logoru zbiva.

Ti ljudi jamačno vjeruju u priče da se Indijanci ne bore noću, pomislio je Ruff. Ustao je, pokušavajući da se otrese crnih misli koje su ga obuzimale.

Pucanj je odjeknuo kao grom u noćnoj tišini, a za njim su se ratni poklici zaorili u mraku. Grunuo je još jedan pucanja, pa još jedan, a onda se osula paljba koja je sijala smrt pred sobom.

IX

Iskrsavali su iz mraka kao crni zlodusi. Ruff je zapravo i očekivao da će se to dogoditi, ali ipak, na trenutak je ostao skamenjen.

Plameni jezici iz kola otkrivali su položaj doseljenika. Ruff se nadao da imaju barem kakvo-takvo ratno iskustvo i da će promijeniti položaj prije nego što im protivnik uzvratu vatru. Doseljenici su, doduše, bili ratari i obiteljski ljudi, ali nisu bili kukavice.

Ruff potrči do brežuljka sjeverno od logora. Nije se namjeravao pridružiti braniocima logora, nego je htio napadače dohvatiti s leđa.

Planula su jedna prerijska kola. Čulo se zapomaganje žena. Iza kola su se uskomešale tamne sjene.

Ruff je, sagnut, potrčao hrptom brežuljka. Po broju pušaka prosudio je da to nije napad glavnih snaga poglavice Ta-Shake. Da jest, Siouxi bi već pregalizi logor i popalili kola doseljenika.

Logor su najvjerojatnije napali mladi ratnici željni slave. Bilo ih je dovoljno da sruše logor sa zemljom i poubijaju doseljenike koji su štitili svoje obitelji, ali nisu bili vični oružju kao indijanski ratnici.

Ruff se potrbuške bacio u zaklon s puškom u rukama. Ni dvadesetak metara ispred njega Siouxi su postavili konje u jednored i sa sedla pucali po kolima doseljenika.

Ruff im je zašao za leđa. Jasno je razabrao trojicu na konjima i dok ih je motrio, gotovo je nagazio na ratnika koji je sjedio na zemlji i povijao ranjenu nogu. Sioux je zinuo od zaprepaštenja i digao se. Ruff ga je morao smaknuti brzo i tiho. Ubo ga je nožem u trbuh a drugom rukom mu je pokrio usta da ne krikne. Sioux se grčeviti trgnuo, a onda se smirio.

Ruff je podigao svoju spense-ricu sa zemlje i nastavio se šuljati, ali mnogo opreznije. Pretvorio se u oči i uši. Tlo je bilo neravno, pa se nekoliko puta spotaknuo dok nije stigao iza leđa trojici ratnika na konjima. Upravo su ponovo napunili puške i zapucali po doseljenicima.

Ruff tiho zazviždi. Vidio je kako su se sva trojica okrenula. Jedan je potjerao konja prema grmu u koji se sakrio Ruff, a za njim je pošao i drugi.

Ruff je čekao dok mu se nisu približili na desetak koraka. Pogoden u prsa, prvi Sioux je zabacio ruke i srušio se s konja. Drugi je dobio u glavu prije nego što je i shvatio što se događa. Ruff je iskočio iz grma i uhvatio njegova konja za uzde. Zaklonjen konjem, obasuo je vatrom Siouxe na podnožju bre-

žuljka, odmičući neprestano s konjem na istočnu stranu.

Iznenada su naišli oblaci i kiša je stala pljuštati a s njom se digao i vjetar. Ruff je uzjahao, pritegnuo uzde i pošao dalje, prema glavini Siouxa.

Još maloprije mu se činilo da su stotinjak metara ispred njega, a sad im nije bilo ni traga. Ili se on izgubio u gustoj kiši, ili su se Siouxi pokrenuli, što je bilo vjerojatnije. A onda su iznenada iskrsnuli i zagledali se u čovjeka odjevena u jelenju kožu koji je jahao indijanskog konja.

Ruff je iskoristio trenutak njihova iznenađenja, pljesnuo konja po sapima i nasrnuo na njih. Ispalio je tri metka iz spencerice i dvojicu oborio.

Čuo je jauk, uz blijesak munje i trijesak groma. I oko njega su zazviždala zrna. Osjetio je bol u nozi. Bacio se u stranu i u padu mu je ispala puška iz ruke. Istog trena potegnuo je kolt.

Četiri puta napinjao je okidač. Dvojica Siouxa pala su na mjestu smrtno pogodena. Treći je skočio na Ruffa s isukanim nožem. Ruff ga udari nogom u trbuh i ustrijeli. Sioux mu padne na prsa.

Odgurnuvši Siouxa od sebe, Ruff se ogledao, ali u mrklom mraku ništa nije vidio. Rana na nozi počela ga je peći.

Sjeo je na zemlju, izvadio rubac iz džepa i povezao ranu. Manje ga je boljela kad je ustao i počeo hodati.

Krenuo je polako, zalijevan mlazovima kiše u naletima vjetera. S prstom na okidaču kolta, uputio se prema kolima. Zvje-
rao je očima kroz mrak.

Ali Siouxa više nije bilo. Ruff se šepajući približio logoru, ne-

prestano se javljajući povicima, kako ga zabunom doseljenici ne bi ustrijelili. Ranjena noga mu se počela kočiti i cijelim tijelom je drhtao od studeni kad je ušao među kola u logoru.

— Gdje si dosad bio? — upitao ga je doseljenik s velikom glavom.

— Skrivao sam se u travi — odvratio je Ruff.

— Čim je opalila prva puška, naš junak se sakrio u mišju rupu — dobaci drugi doseljenik.

Svi su se osjećali važni i veliki junaci pošto im je uspjelo da odbiju napad Siouxa. Ruffa je noga odviše boljela a da bi se osvrtao na zajedljive napomene. Prišao je Calebu Watersu, no ovaj mu je okrenuo leđa.

— Koliko je ljudi stradalo? — upita ga Ruff.

— Što vas briga! — otresao se Waters.

— Pitam koliko! — Ruff poviši glas i stane pred Watersa.

— Četvero. Uz to su dva muškarca i jedna žena teško ranjeni.

— Rekli ste četvero!

— Onaj vaš Indijanac... — Waters je zažmirkao. — Zar ne znate? Pogoden je među pivima... Hej, kamo ćete?

Ruff nije odgovarao. Grabio je preko logora. Četiri postelje bile su prostrte na tlu. Neka žena pomagala je ranjenima. Muškarac joj je držao svjetiljku.

Ranjena žena je hroptala. Bila je smrtno pogodena. Reggie je ležao kraj nje. Njemu nitko nije ni pokušavao pomoći, jer mu se pomoći više nije moglo. Treptava svjetlost svjetiljke osvjetljavala mu je samo polovicu lica. Ruff je kleknuo uz njega.

– Izvući ćeš se, Reggie – tješio ga je.

Reggie je znao da mu nema spasa. Velika rana zjapila mu je na glavi. Prsa su mu se teško nadimala i spuštala. Disao je u hropcima.

Ruff je donio vedro vode i namočio krpu. Položio ju je Reggieju na goruće čelo.

– Žao mi je Reggie.

Drhtava ruka se ispružila i dotakla Ruffovu.

– Sve... je dobro, prijatelju moj. Nisu...

Reggie pokuša uhvatiti zraka, ali teško se mučio. Okrenuo je glavu prema Ruffu i ovaj opazi da mu je lijevo oko gotovo izbijeno iz glave.

– Ne govori, Reggie, ne umaraj se.

– Nisu... – stisak Reggieove ruke bio je čvrst. – Nisu me ne...prokleti Siouxi.

– Što! Nisu te Siouxi? Tko te onda? Kaži mi, Reggie.

Reggie se borio za zrak.

– Ti me pokopaj...prijatelju moj, u moju rodnu grud.

– Da, Reggie, prijatelju moj. Reggieju kao da je odlanulo. Ono jedno oko što mu je preostalo netremice je gledalo u Ruffa. Život se u njemu polako gasio.

– Prokleta hulja! – zavapio je Reggie odjednom. – Sve mi je...jasno.

– Što ti je jasno, Reggie? – upita ga gorljivo Ruff.

– Sve...znaš...Combs.

– Što? – gotovo je viknuo Ruff, koji je htio da mu Reggie odgovori, da s njim razgovara, da mu priča o krasotici Eleni Chlamer koju je žarko ljubio, da ga naziva »prijatelju moj«.

Ali Reggie više nikada neće

izustiti ni riječi. Jeknuo je i izdahnuo. Ruff ga je pokrio gunjem i ustao stisnutih zuba. Ranjena žena izdisala je u mukama, hropčući pokraj mrtvog Reggieja. Ruff spazi Caleba Watersa. Dolazio mu je u susret s puškom u ruci.

– Ima li ovdje s vama netko tko se zove Combs? – upitao je Watersa.

– Što? Ah, opet vi! Tornjajte mi se s očiju!

– Slušajte – zarežao je Ruff, pograbio Watersa za prsa košulje i prodrmao ga – ja sam vas nešto pitao!

– Ne, ne...nema – uzrujano će Waters. – Zašto?

– Zato što Reggieja nisu ubili Siouxi. Rekao mi je to prije nego što je izdahnuo.

– On je mrtav...

– Nećete ni vi dugo, Waterse, čini mi se – prekine ga Ruff i odgurne od sebe – jer ovo nisu čista posla. Vaš vodič Averili Curtis bio je razbojnik. Sudjelovao je i u pokušaju pljačke banke u Bismarku. Ubili su Toma Dukesu, gradskog šerifa. Zašto je on bio vaš vodič?

– Ja...doista...ne bih vam mogao kazati – zamucio je Waters.

– Ubila ga je vaša kći najvjerojatnije u dogovoru sa svojim mužem. Zašto, pitam vas. Htio ju je silovati? Ma, nemojte! To vam neće upaliti, jer vaša kći jedva čeka da je netko povali.

Waters se nakostriješio, ali Ruff mu nije dao da dode do riječi.

– Netko je – nastavi – ubio Reggieja. Kome je on smetao? Ovdje nešto grdno zaudara po truleži i vi to znate. Ako ne sto-

jite iza toga, onda učinite nešto i utvrdite što je posrijedi.

– Sa Siouxima... – počeo je Waters, koji se već toliko pribrao da se čak počeo ljutiti.

– Siouxi će se uskoro vratiti i sve vas pobiti, ali svi znamo tko je ove jadne ljude uvalio u nevolju i doveo u klaonicu.

– Ja sam za sve kriv – skrušeno će Waters i pokajnički spusti glavu kad se Ruff tome najmanje nadao. – Sad mi je žao što vas nisam poslušao, ali bojao sam se da ću izgubiti novac koji sam uložio.

Ruff mrko pogleda Watersa i kimne.

– To je moja krivica – ponovio je Waters – a o ostalom nemam pojma. Sad je moja jedina briga da ove ljude odavde izbavim i da ih sretno dovedem u Grizzly. Stoga ste nam sada vi posljednja nada. Molim vas, pomozite nam.

Ruff mu nije odmah odgovorio. Waters je napokon priznao da je njegova lakomost dovela sve te ljude u smrtnu opasnost i da mu je kći ubojica...što ostavlja osjećaj gorčine u svakom čovjeku.

S tim osjećajem gorčine Ruff je pokopao Indijanca poznatog po imenu Reginald Darby-Smythe i tek tada mu je palo na um da on tom čovjeku ne zna pravo ime.

– Laka ti bila rodna gruda, prijatelju moj – bilo je sve što je Ruff izrekao nad prijateljevim grobom.

Mučilo ga je što je to Reggie htio kazati kad je izustio riječ »Combs«. Ime svog ubojice? Ne-ku poruku svojoj ljubavi Eleni Chalmers? Plan kako da on, Ruff, uhvati MacAdooa i Slaus-

sena? Odgovor nije mogao do-kućiti.

– Kaži mi, Reggie.

Ali iz svježeg humka nije čuo ni glasa. Stajao je uz njega sve dok jutarnje sunce nije pozlatilo preriju svojim prvim zrakama. Zatim se dugim koracima vratio u logor.

Pokraj logora upravo su pokopali ženu koja je izdahnula poslije Reggieja. Uz grob su stajali Caleb Waters, Abigail, Shaughness, neki čovjek žuta lica s rukom u povezu, čovjek s velikom glavom i Carlo.

Ruff je prišao Caleb Watersu i tiho mu rekao: – Zapregnite volove. Moramo još prijeći više od stotinu milja puta i obraniti se od Siouxa.

*

Sunce je još bilo nisko. Tople zrake udarale su Ruffu u leđa i grijale ga dok je predvodio kolonu prerijskih kola prema zapadu i Grizzlyju. Htio je da se vrate na istok, u Bismark, ali predomislio se kad se vratio s izviđanja utvrdivši da im je svaka odstupnica odsječena. Nizina prerije vrvjela je od Siouxa i Čejena.

Pa ipak, nitko im se nije ispriječio na putu. Nebom su plovili bijeli oblaci, a zemlja pod kotačima kola bila je blatna od nedavne kiše. Visoka trava povijala se u valovima pod vjetrom što je puhao sa sjevera.

Oko podne ugledali su veliko krdo bizona. Tromo se vuklo prerijom i paslo na putu prema jugu.

Morali su čekati gotovo cijeli sat da im se bizoni maknu s puta.

– Čini mi se da si se prevario

– dobacio je Ruffu doseljenik s velikom glavom.

Glavonjino ime, kako se poslije ispostavilo, bilo je Jake Thurgood. Bio je ratar kojeg su otjerali s njegova posjeda u Minnesoti. Ništa mu drugo nije preostalo nego da pođe tražiti novu zemlju na području Dakote.

Thurgood, premda krupna i spora ljudina, bio je bistra duha. Ruff ga je uzeo za svoga zamjenika.

– Kako prevario? – Ruff upitno pogleda u Thurgooda. – Znaš li nisi jutros svojim očima vidio indijanski logor?

– Daleko na istoku.

– Ima ih i na jugu i sjeveru. Slušaj, Thurgoodo, ja znam što Waters misli o meni, ali želim da vi doseljenici izvučete žive glave.

– Vjerujem ja tebi. Nema razloga da ti ne vjerujem. Nego, svejedno, kaži mi kome je to stalo da nikada ne stignemo u Grizzly?

– Zašto mene to pitaš?

– Slušaj... naš vodič je ubijen. Zašto? Nitko to ne zna.

– Ti misliš da je Curtis, to jest Granger, ubijen kako vi nikada ne biste stigli u Grizzly?

– I to mi je palo na pamet.

– Ja mislim da nije. On je bio razbojnik.

– Sad i mi znamo da on nije bio vodič... ali onda nismo znali.

Krdo bizona maknulo im se s puta. Ruff je dao znak da kola krenu, a zatim je rekao Thurgoodu da ih vodi prema strmini nalik na pramac broda, pa se stoga i zvala Pramčana hrid. On sam je odjahao naprijed, u izvidanje.

Naišao je na tragove u plit-

kom koritu presahlog potoka. Pogledavao je na obzor dok je jahao za tragovima. Zatim je sjahao držeći pušku u ruci. Čučnuo je i zagledao se u tragove, koje je prepoznao dok je još bio u sedlu, tragove konja MacAdooove bande.

Usporio je šarcu korak i zagledao se prema zapadu.

Grizzly! Zaboga, pa MacAdoo i Slaussen odjahali su prema Grizzlyju!

Zbunjen, ponovo je uzjahao. Combs, Averill Curtis, Abigail, Waters, Sioux. Nešto mu u svemu tome nije bilo jasno. Nedostajao mu je ključ rješenja te zagonetke, premda je znao sve sudionike u igri.

Gledao je prema Grizzlyju, naselju u dolini, a zatim se osvrnuo natrag, prema prerijskim kolima.

Srdžba se u njemu stišala. Smireno je sam sebi rekao da nema toga mjesta gdje bi se MacAdoo i Slaussen mogli sakriti a da ih on ne pronade.

Hridina se uzdizala vrletna i crna nasuprot nebu u sutonu i Ruff potjera šarca natrag, prema koloni prerijskih kola. Thurgoodovo lice bilo je bezizražajno, a Caleb Waters sjedio je na vozaarskom sjedalu svojih kola. Gledao je u daljinu pretvarajući se da ne vidi Ruffa.

Iza njega valjala su se Shaughnessyjeva kola. Abigail je sjedila uz muža, potištena, ali ne i poražena.

Brent Shaughnessy, međutim, ostavljao je dojam skršena čovjeka. I on je izbjegavao da Ruffa pogleda u oči.

– Koliko još? – bilo je sve što je Thurgood upitao kad mu je Ruff dojahao uz bok.

– Dvadesetak milja – odvra-
ti Ruff.

– Noćas smo ondje, znači –
reče Thurgood ne skrivajući ra-
dost.

– Jake – odvraći Ruff –
znam što misliš. Grizzly je za te-
be spas od nevolje. Ali zapamti,
čim tamo stignete, okružiti će
vas stotinjak naoružanih gra-
đana. Ako vas Indijanci i ne
pipnu, sumnjam da ćete ondje
biti u manjoj opasnosti nego što
se ovdje u preriji.

– Eh, Ruffe, to ti ne vjerujem.
Jesi li bio ondje?

Ruff je zatresao glavom.

– Vjerujem ono što mi je re-
kao Curtis – nastavio je Thur-
good. – Znam, nije on bio pravi
vodič, ali vidjelo se da poznaje
ove krajeve. Zašto bi nam on la-
gao?

– Zašto? Misliš li ti doista da
Curtisu nije bilo stalo da nago-
vori Watersa da pođe s njim u
Grizzly?

Thurgood se počeošao po bra-
di.

– Pa moram priznati da jest.
On je uvjerio Watersa da je
Grizzly napućeno naselje. No
meni nešto ipak nije jasno. Ruf-
fe, ti kažeš da nas je Curtis htio
namamiti na tanak led. Kaži mi
i zašto.

– Ne znam još točno, ali za-
cijelo ćemo to saznati čim stig-
nemo u Grizzly. Poslušaj me i
dobro otvori oči, Thurgoodo, jer
nas čeka još mnogo neugodnih
iznenađenja koja neće biti oki-
ćena perjem i obojena ratnim
bojama.

Sunce je polako gasnulo iza
srebrnkastih oblaka prije nego
što je zapalo za tamnu crtu ob-
zora i bljesnulo nebeskim svo-
dom posljednjim odsjajem ru-

menila. Ruff je obukao kožuh i
podigao ovratnik da se obrani
od naleta sjeverca. Izjahao je
oko pola milje ispred kola, kad
je napokon ugledao Grizzly.
Sjedio je u sedlu na sljemenu
brežuljka i zagledao se u dolinu
i grad u tami.

Osvrnuo se za sobom. Vidio
je Jakea Thurgooda. Jahao je za
njim uzbrdo na niskom konju a
za njim se sporo vukla kolona
prerijskih kola. Domahnuo mu
je da požuri.

– Grizzly? – Thurgoodov
glas zvučao je tako radosno da
se Ruff osjećao nelagodno opa-
zivši izraz razočaranja koji se
pojavio na njegovu licu kad je
pogledao s brežuljka na gradić.

– Pustoš i mrak – izustio je
Thurgood smrknuto. – Ipak si
imao pravo.

– To mi nije nikakva zado-
voljština – odvraći Ruff.

Pogledao je preko ramena
prema prerijskim kolima koja
su im se primicala. Na licu Ca-
leba Watersa odražavali su se
zbunjenost i razočaranje.

– Zar je to taj... – počeo je
kad je pogledao u nizinu, a on-
da je procijedio kletvu kroz zu-
be. – Pusto grad! – pogledao
je Ruffa. – A što ćemo sada, Ju-
stice?

– Idemo u grad. Nemamo
drugog izbora.

– Nemamo – složio se Wa-
ters i još jednom pogledao na
pusti grad koji se pružao pred
njima.

– A zašto nam je – javi se
Thurgood – Curtis lagao? Za-
što nam je rekao da je grad živ,
nastanjen?

– Reći ću ti što mislim – od-
govori Ruff.

– Kaži – potakne ga Thurgood.

– Vrijeme je da svi već jednom shvatite da je taj Curtis, odnosno Granger, bio razbojnik u MacAdoovoj bandi. Poslije neuspjele pljačke banke u Bismarku oni su pobjegli u preriju, jer se jedino tu osjećaju sigurno. – Ruff je zašutio i zagledao se u trojicu oko sebe. Brent Shaughnessy im se u međuvremenu pridružio da čuje što će Ruff reći.

MacAdoo nije budala – nastavio je Ruff. – Sve je unaprijed smislio. Sada se skriva negdje u blizini, a vas je ovamo domamio jer imate sve što njemu treba...dovoljno hrane i municije da se može oduprijeti i Ta-Shaki.

– Vi, znači, mislite da nas je Curtis, odnosno Granger, kako ga nazivate, lukavo namamio ovamo? – upitao je Waters.

– Točno to mislim – odvrati Ruff.

– Ali mi...

– Vi, gospodine Waterse... vas će oni ubiti. Sve će vas poubijati, i žene i djecu, a krivnju će svaliti na Indijance. Oni će se doista pobrinuti da sve izgleda kao da su vas potukli Siouxi.

– Prema tome, znači – Waters je pogledao prema pustom i mračnom gradu – oni nas negdje dolje čekaju.

– U zasjedi – dodao je Ruff.

– Glupost! – reče Brent Shaughnessy. – Tko vam jamči da su oni u gradu? Ta, vi nikad niste bili u Grizzlyju.

– Nisam bio, ali očito je zašto nisam bio. Nego, kažite nam, Shaughnessy, jeste li vi, vaša žena, ili oboje, u dosluhu s MacA-

donovom razbojničkom družinom?

– Što vi to govorite? – prasnulo je Brent Shaughnessy i u njegovim očima plane stara mržnja.

Caleb Waters je zaustio da prosvjeduje, ali Ruff je podigao ruku.

– A zašto je onda vaša žena ubila Curtisa ako niste htjeli uzeti i njegov dio plijena?

– Ne želim više slušati vaše podle klevete! – odbrusio je Shaughnessy i otišao.

– Zašto se, do vraga, vas dvojica neprestano svadite?! – ljutito je rekao Waters gledajući u Ruffa. – U ovoj situaciji moramo zaboraviti nesuglasice.

– Ja ne mogu zaboraviti da je netko od vas ubio mog prijatelja Reggieja. Waterse, jeste li ga možda vi ubili? – upitao je Ruff bez okolišanja.

Caleb Waters je gotovo posrnuo od zaprepaštenja.

– Što vam pada na pamet, Justice? A nije ga ubio ni Brent Shaughnessy, ako baš želite znati.

– A Abigail? Zar već jednom nije ubila?

– Nije imala drugog izlaza – branio je Waters kćer.

– Nije? – namrgodio se Ruff. – Možda se ponovo našla u okolnostima bez drugog izlaza.

– Vi ste doista... – počeo je Waters, ali odmah je zašutio.

– Što ćemo onda? – upitao je Thurgood Ruffa.

– Idemo dolje, u grad, ali oprezno – odgovori Ruff.

Thurgood kimne.

– Pričekat ćemo – nastavio je Ruff – da se posve smrači. Ja ću ući u grad sa suprotne

strane, poprečnom ulicom, a vi se razvijte u strijelce čim uđete u grad i zauzimajte kuću po kuću. Neka kola ostanu iza vas dok ne zaposjednemo cijeli grad.

— Dobro, prenijet ću to ostalima.

— Jake! — Ruff je pošao prema svom šarcu. — Učini mi uslugu. „drži Watersa i Shaughnessyja na oku!

— Misliš li da su u dosluhu s bandom?

— Netko je u dosluhu s MacAdoom, a njih dvojica neće prezati da me ustrijele ako im se za to pruži prilika.

Thurgood je slegnuo širokim ramenima. Zatim je otišao da svojim ljudima dade posljednje upute. Ruff je pritegnuo kolan i odjahao u mračnu dolinu.

Uz rub grada žuborila je hladna i brza rječica. Ruff je prešao preko njena plitkog korita i obišao oko grada u širokom krugu kroz gusto grmlje kadulje i trnovitih kaktusa.

Tražio je pogledom i najmanji tračak svjetlosti u mračnom gradu, ali uzalud. Svuda je bila tama. Samo je mjesec sjao probijajući se kroz oblake. U gradu je vladala grobna tišina.

Bacio je pogled na mjesec, koji su u tom trenutku posve zakrili oblaci. Ušao je u tamni, tihi grad. crni anđeo na konju, a čekala ga je sablasna neizvjesnost krvavog obračuna.

XI

Unutrašnjost staje bijaše mračna i tiha. Ruff je oprezno otvorio vanjska vrata. Čekao je. Kako nitko nije zapucao, zašao je za vrata držeći se zida, saginut, da ga ne dohvate protivni-

čka zrna. No u staji je i dalje bilo tiho i mirno.

Pove je šarca u staju. Rasedlao ga je i ostavio uz jaslje pune sijena. Vratio se zatim do vrata i pogledao niz ulicu.

Izašao je iz staje sa napetim koltom. Ništa se nije čulo s drugog kraja ulice, a očekivao je da će čuti dolazak Thurgoodovih ljudi u grad.

Prešao je pustu ulicu. Naslonio se uz zid kuće u koji je bila krojačnica. Bacio je pogled kroz prozor i ugledao samo krojačku lutku.

Oprezno je pošao dalje. Grad je izgledao sablasno. Ruff je već bio u mrtvim gradovima, ali nikada u gradu kao što je Grizzly. Tu se činilo kao da će ljudi svakog trenutka izaći iz saluna u kojima ništa nije bilo razbijeno, srušeno ili opleteno paučinom. Police u trgovinama bile su prazne, ali osim toga nigdje nije bilo znaka da grad nije u procvatu, da njegovi stanovnici nisu otišli samo na spavanje.

A doista nisu. Stanovnici su pobjegli. Pobjegli su od pokolja i krvi, ispred Ta-Shake. Ruff pokušao otvoriti pokrajna vrata krojačnice, ali bijahu zaključana. Udario je u njih ramenom i brava je popustila. On uđe u krojačnicu i priljubi se uz zid. Nitko nije zapucao. Debeli štakor pretapkao je pod i nestao u rupi. S drugog kraja grada još se nisu čuli pucnjevi, premda je Thurgood već morao pretraživati kuće u glavnoj ulici zajedno sa svojim ljudima.

Ruff zastane ispred trgovine kitničarke, koja je također bila prazna. U tom času čuo je iz mraka glasove Thurgoodovih ljudi. Netko se glasno smijao.

Ruff se namrštió, jer to nisu bili ni prilika ni vrijeme za smijeh. U tami se nešto neobično zbivalo.

Ruff je izašao na sredinu ulice. Prerijska kola sporo su se valjala, a saluni i hotel bliještali su rasvjetljeni.

Jake Thurgood, s puškom u rukama, ustobočio se na sredini ulice. Pogled njegovih sitnih očiju ustremio se u Ruffa.

— Što je ovo? — upita Ruff doseljenika s velikom glavom.

— Zar je to način zaposjedanja grada?

— Sve smo pretražili — kazao je Carlo sa strane, uz veseli smijeh, jer je jamačno negdje našao bocu viskija.

— Što on to priča? — prije-korno će Ruff.

— Pretražili smo cijelu ulicu. Nikoga nismo našli. Grad je prazan. Nema ni razbojnika, ni Siouxa, ni Čejena. Nitko se tu ne skriva — odgovorio je Thurgood.

— Nemoguće! — tiho reče Ruff.

— A zašto? — oglasio se Caleb Waters.

Uz njega je bila Abigail Shaughnessy s podrugljivim sjajem u očima. Iz saluna su zvečale razbijene čaše.

— A što biste vi htjeli? — upita Ruffa Brent Shaughnessy, koji se pojavio uz bok svoje žene s puškom u ruci. — Nikoga ovdje nema, a vi nam neprestano punite uši da su nas okružili Siouxi i da se u gradu skriva razbojnička banda! Gdje su oni, molim vas?

Pitanje je bilo na mjestu, ali Ruff nije znao odgovor na njega, barem u tom trenutku. On je vidio tragove koji su vodili

prema Grizzlyju i stoga je pretpostavljao da je Grizzly cilj razbojnika, no sada se pokolebao u svom uvjerenju.

— Onda, što kažete, Justice?

— izazovno će Caleb Waters.

— Ja idem na spavanje, a da sam na vašem mjestu, postavio bih stražu na krovove — tiho odvratí Ruff Justice.

Okrenuo se i otišao pretvarajući se da za sobom ne čuje zlu-radi smijeh nekoliko pakosnika. Nije ga vrijeđala njihova podrugljivost, on je samo želio da se što prije dočepa Slaussena i MadAdooa. No gdje da ih nađe? A ti doseljenici došli su u Grizzly sa svojim željama i stoga ih valja pustiti da se sami suoče sa Siouxima i zaoru tvrdu ledinu.

Ruff se više nije brinuo za njih...za Abigail i Brenta Shaughnessyha, za Caleba Watersa, Carla i Thorugooda. Ali netko od njih ubio je Reggieja.

Nisu Siouxi, kazao je Reggie na umoru. U trenutku dok se spremao na spavanje na slami u staji Ruff se ponovo zapitao na koga li je Reggie mislio kad mu je rekao da nisu Siouxi, nego Combs. Zar netko po imenu Combs? Nešto što je zvučalo kao Combs na usnama čovjeka na izdisaju?

Oko ponoći, samo što je zadrijemao, ponovo je udarila gusta kiša pod naletima sjevernog vjetra.

— Ruffe!

Ruff se trgnuo, a prsti su mu se savili oko drška kolta. Drugom rukom protrljao je oči da se rasani. Prepoznao je Thurgoodov glas i opazio da je Thurgood sam i da nije u njega upe-río pušku.

Vrata staje iza Thurgooda ostala su otvorena i kiša je uko-so šibala kroz njih u staju.

— Što hoćeš? — upita Ruff.

— Waters... Caleb Waters je nestao — potišteno će Thur-good, kao da se zbog nečega kaje.

— Nestao? — upitao je Ruff kao da nije dobro čuo. — A što ti sad hoćeš od mene, Jake? Ako je nestao, potraži ga. Pogle-daj po salunima. Momci su se ondje lijepo zabavljali kad sam posljednji put onamo zavirio. I grad je osvijetljen kao da je ne-ka proslava. Krasan izazov za Ta-Shaku i njegove ratnike.

Zapravo, Ruffa je obuzela že-lja da odmah izjaše i te nepov-jerljive doseljenike prepusti nji-hovoj sudbini. Ali umor mu je otežao noge i otupio moć rasu-đivanja, pa se predugo zadržao u tom ušljivom Grizzlyju.

— Ti me nisi shvatio — reče Take Thurgood. — Sve smo pretražili. Bio je u hotelu, u sobi bez prozora. Zaključao se i po-šao na spavanje. Poslije ponoći čuli smo neko komešanje i škri-pu iz njegove sobe. Zvali smo ga kroz vrata, ali nije se javljao. Njegova kći dobila je živčani napadaj. Vikala je da provalimo vrata. I provalili smo ih. Ali nje-ga u sobi više nije bilo. Zaklju-čana soba bez prozora, a on ne-stao!

— I sve ste pretražili?

— Baš sve — uzbuđeno odgo-vori Thurgood. — I to nas je sil-no zabrinulo. A još više smo se zabrinuli kad je...

— Što? — skočio je Ruff na noge, pripasujući remen s kol-tom.

— ...kad je i ona nestala, čov-ječe! Njegova kći Abigail

Shaughnessy. Bila je ondje... u hotelu, ispred sobe, a poslije... i ona nestala.

— Kažeš, oboje su nestali, a ti ne znaš kako — u čudu će Ruff.

— Da — potvrdi Thurgood.

— K vragu! — ljutito će Ruff.

— Što misliš o tome, Ruffe?

Ruff je nabio šešir na glavu, pograbio svoju spensericu i za-gledao se u Thurgooda.

— Znaš ti dobro što ja mislim, Jake.

— MacAdoo? — protisne Thurgood i namršti se.

— Kladio bih se da on u tome ima svoje prste, premda razlo-ge još ne znam — odvрати Ruff.

— Idemo tamo da vidimo što se zapravo dogodilo.

Zagrabili su žustrim koraci-ma niz glavnu ulicu Grizzlyja, držeći se sjenovitih mjesta is-pod streha i trijemova gdje god su mogli. Kiša je pljuštala, mu-nje su sijevale, grmljavina je podsjećala na topovsku pucnja-vu, a vjetar je zavijao oko njih.

— Stigli smo — reče Thur-good.

Ruff ude za Thurgoodom u hotel. — Doseljenici su spavali na podu u predvorju. U dnu predvorja, u kutu, bio je uski tamni hodnik. Tri čovjeka nao-ružana puškama stražarila su pred ulazom u hodnik i mrko gledala u Ruffa i Thurgooda.

— Ima li što novo? — upitao je Thurgood.

— Ništa — odgovori mu Car-lo i osmehne se.

Drugi su ostali smrknuti. Lju-de je tištala neizvjesnost.

— Pogledajmo tu sobu! — re-če Ruff.

Nema se ondje što vidjeti — usprotivio se Carlo Hinton, cr-nook, rijetke kose i dugih prsti-

ju. Ti prsti mogli su pripadati bankaru, i zlataru, i kolaru, i sudskom pisaru, no pokazao se nesposobnim za sva ta zanimanja, a to ga ni najmanje nije zabrinjavalo.

Njegove se oči u tom trenutku susretnu s Ruffovim, možda prvi put. Naime, iako je on već mnogo puta razgovarao s Ruffom i gledao ga, još nikada ga nije prozreo kao taj put. U Ruffovim hladnim modrim očima ugledao je drsku odlučnost o kojoj je on mogao samo sanjati kad se prihvaćao bilo kojeg od svojih zanimanja. I povukao se. Ustuknuo je s kiselim osmijehom, koji se doimao kao ukočen smiješak na usnama dvorskog lakrdijaša.

— Ovuda — rekao je Thurgood.

Ušli su u uski hodnik. Zadah prašine, viskija i davno otišlih gostiju i njihovih zabavljačica... sjena veselijih noći od te... još se vukao tim uskim prolazom.

Ruff je čuo težak bat koraka iza sebe. Okrenuo se. Ugledao je Brenta Shaughnessyja, koji se doimao izmoreno i pospano.

— Otjeraj tog čovjeka — rekao je Thurgoodu.

— Zar Shaughnessyja?

— A koga drugog? Tog Shaughnessyja ne želim imati za petama. Ne volim ga i ne vjerujem mu. Neka mi ne prilazi.

— Nestala je moja žena, a ne vaša — izderao se Shaughnessy na Ruffa.

— Zašto je niste držali na oku? To ste već morali naučiti.

Shaughnessy zakorači prema Ruffu, ali ovaj ga je tako mrko pogledao da je zastao na pola koraka, pa se okrenuo i vratio u predvorje hotela.

Thurgood pride vratima u dnu hodnika i pritisne kvaku. Vrata se širom otvore. Ruff uđe u sobu bez prozora. Postelja je bila rasporemljena. Na njoj se nalazila samo odjeća Caleba Watersa i mali revolver remington kalibra 0.36. Nigdje nije bilo znakova borbe.

— Kao što sam ti kazao — reče Thurgood.

— Da, vidim — odvrati Ruff, ogledavajući se po sobi.

— Nema drugog izlaza, vidiš — napomene Thurgood.

— Svejedno, nije se pretvorio u paru — reče Ruff. — Da ne postoji neki drugi izlaz, zatekli bismo Watersa ovdje, osim ako ne vjeruješ u duhove.

Thurgood se zarumenio od neprilike. Ruff ga potapše po ramenu.

— Izadi — reče. — Sam ću ovo pretražiti.

— Ali...

— Čuo si što sam ti rekao! — odrezao je Ruff.

— Čekat ćemo te ispred vraća — odvrati Thurgood.

Ruff je čekao dok se vrata nisu zatvorila za Thurgoodom.

— Dobro, ostao sam sam — rekao je glasno.

Ništa se nije dogodilo, ali Ruff nije gubio nadu. Caleb Waters i njegova kći Abigail nestali su iz te sobe tek pošto su u njoj ostali sami.

— Rekoh, sam sam — ponovi Ruff, a zatim začuje tihu škripu iza sebe.

Naglo je okrenuo glavu. Opazio je kako se drvena oplata zida polako otvara na mjestu gdje su se spajale dvije daske. Iz otvora je provirila cijev vinčesterke.

— Spustite pušku i spremite

kolt u korice! — naredio mu je tanahan, bojažljiv glas.

— A, to ne! — odvrati Ruff.

Gledao je kao očaran u uski otvor i čekao.

— Ako me ne poslušate, pucaću!

— Doista? A što ćete time postići? Ja znam gdje ste. Zapucajte li, i oni ispred vrata će to znati — kazao je Ruff.

— Dobro...dodite onda ovamo. Polako i bez smicalica! — ponovo se javio bojažljivi glas poslije duže stanke.

Otvor se još malo razmaknuo i Ruff opazi da je dovoljno širok da se kroz njega može provući u mali prolaz. Našavši se u prolazu, prije nego što se otvor za njim zatvorio, razabrao je u polumraku da pokraj njega stoji žena.

Ali to nije bila Abigail Shaughnessy. Nije joj čak ni nalikovala. Abigail je bila visoka, rasna, dotjerana i ohola.

Djevojka što se stisnula uz njega bila je sitna. Bijaše vrlo mlada, u dugom, zgužvanom ogrtaču i sa šeširom na glavi. No ono što je Ruff vidio u njezinim očima bilo je dražesno, zamamno na svoj poseban način. Oči su joj bile velike i plave, s dugim trepavicama. Iz pramenova svjetle kose u njega je gledalo preplašeno lišće malih usta i bradice. Usne je naprcila u odlučnost, kakva se može vidjeti samo na licima djece.

Cijev vinčesterke gurnula je Ruffa među rebra.

— Nemojte misliti da ste me uplašili! — opomenula ga je.

Nasmiješio se u tami. Učinilo mu se da je vinčesterka viša od te djevojke. Ali dobro je znao da

i nejak a ruka može protisnuti okidač.

— Gdje su? — upitao je bez okolišanja.

— Vaši prijatelji? — dometnula je djevojka podrugljivo.

— Vaši zatočenici — ispravio ju je Ruff.

— Naprijed marš! — naredila mu je djevojka ne odgovorivši na njegovo pitanje. — Ja ću ići iza vas, gospodine.

— Justice — predstavio se dok je ona stajala iza njega i upirala mu cijev vinčesterke u leđa.

— Molim?

— Zovem se Ruffin T. Justice.

— Kakvo smiješno ime!

— Meni nije — pomalo uvrijeđeno odvrati Ruff.

Pošli su kroz uski prolaz u kojem je bilo tamno kao u rogu.

— Pazite kako hodate, da ne padnete. Spuštamo se niz strminu — upozorila ga je djevojka.

Ruff osjeti kako mu noge klize po vlažnom kamenom podu.

— Kamo me vodite?

Nije odgovorila.

Ruff je u tami napipavao put niz hodnik, koji je najprije skrenuo ulijevo, a zatim udesno. Procijenio je da su već dvadesetak metara ispod Grizzlyja. Usporio je korake.

— Zašto usporavate? — upitala je djevojka.

— Zato što ne vidim ni prst pred nosom. A što ste vi mislili?

— Samo bez blefiranja!

Ruff je zašutio. Pričekao je dok nisu prešli još desetak koraka i ponovo skrenuli pod oštrim kutom. Tada se bacio na pod i brže-bolje odvaljao unatrag. Udario je djevojci u noge i srušio je.

Pograbio je vinčesterku i

strgnuo joj je iz ruku prije nego što mu se dospjela oduprijeti.

— Sad možemo dalje — rekao je, pošto ju je uhvatio za obje ruke.

— Vi, prokleti... — zasiktala je i počela se trzati, ne bi li ga se oslobodila.

— Ja sam Ruff Justice — upozorio ju je.

— Kinjite nejaku ženu!

— Ženu s puškom uperenom u moja leđa!

— A ja sam vam vjerovala.

— Ne bih se u to okladio. Dižite se! Idemo dalje. Ali odsad — pomogao joj je da ustane — ja vodim, premda ne znam put, gospodice Divljakušo.

— Haynes. Virginia Haynes — povikala je.

Ruff nije mogao vidjeti izraz njezina lica, jedva je išta razabirao u tom mraku. No mogao je sebi dočarati njezinu srdžbu. Bila je doista hrabra, a to mu se svidalo.

— Idemo! — naredio joj je i čvrsto je uhvatio za skut ogrtača. — Ne bih volio da mi pobjegnute i ostavite me samog u ovim katakombama, Ginny.

— Virginija! — ispravila ga je.

— Kažite mi, molim vas, što vi zapravo radite u ovom krtičnjaku? — upitao ju je Ruff i zastao.

Nije mu odgovorila. Čuo je samo njezine korake. Spuštali su se sve dublje u spilju.

— Hoćete li mi reći zašto ste zarobili onih dvoje prije mene?

Kako mu opet nije odgovorila, prestao ju je ispitivati. Koračao je za njom niz kameniti hodnik, čvrsto se držeći za njezin ogrtač, da ga slučajno ne ispusti i ne izgubi se u spletu spilja ispod Grizzlija.

Svjetlost! Opazio je blijedi od-

sjaj svjetla i naglo se zaustavio, potegnuvši djevojku za ogrtač. Djevojka se od trzaja spotakla i sudarila s njim.

— Tko je to ondje? — šapatom upita Ruff.

— A ja sam mislila da vi sve znate — narugala mu se djevojka.

— Čini mi se da više ne znam ni kako se zovem — priznao joj je. — Kamo ste me to doveli? Teško vama ako mi odmah ne kažete! Ne želim upasti u zasjedu! Ubit ću vas ako ste me doveli u stupicu!

— Prestanite se prijetiti! Eno, pogledajte, ondje je moj otac s vašim prijateljima. To je sve. Nema nikakve stupice.

— Ne obmanjujte me!

— Rekla sam vam jednom i više neću ponavljati, gospodine Tuffine.

— Ruffin — ispravi je on.

— Dobro, Ruffin. Što se odmah ljutite?! Jeste li spremni da im pridemo? — podrugljivo ga upita djevojka.

Ruff zapravo nije znao je li spreman ili nije, ali pokušao se pribrati. U ruci je stiskao zapeti kolt. Pošao je za djevojkom prema treptavoj svjetlosti, koja mu je bljeskala prema očima naviknutim na tamu.

— Oče!

Čim je čuo glas svoj kćeri, starac koji je držao pušku uperenu u Watersa i Abigail naglo se okrenuo prema ulazu u malu, svijećom obasjanu udubinu u spilji.

— Virginija... — počeo je i promrmljao neku kletvu kad je ugledao Ruffa. Odložio je pušku. — Nemojte je ozlijediti, gospodine, molim vas! Ona mi je sve što imam na ovom svijetu.

– Nije mi ni na kraj pameti da je ozlijedim – odvrati Ruff.

– Prokleti spiljski štakore! – zaskitao je Caleb Waters i ustao sa sanduka.

Cijeli prostor bio je zatrpan sanducima, vrećama i bačvama. Ruff se pretvarao da nije čuo što mu je rekao Caleb Waters. Zagledao se u starca kojeg je Virginija nazvala ocem.

– Kažite mi što sve ovo znači! – reče Ruff.

– Kazat ću vam – žustro odgovori starac i pogleda prema Watersu i Abigail.

Abigail se doimala mrzovoljnom, ali i izazovno u dugačkom vunenom ogrtaču. Crnu kosu splela je na zatiljku, što je isticalo ljepotu njezina lica.

– Kažite već jednom! – reče Ruff. – I recite mi gdje smo i zašto smo ovdje. Tko ste vi i zašto ste zatočili ovih dvoje?

– Kazat ću vam – ponovi starac. – Kazat ću vam sve što vas zanima. Ali zar vi niste s njima kad ne znate... – starac pokaže glavom na Watersa i Abigail.

– Ne, ja nisam s njima – odgovori Ruff.

– Dobro, baš dobro. Ja sam Caleb Waters – obznani starac.

– Kako? Vi ste... – Ruff zatrese glavom. – Ova djevojka – pokaže na Virginiju – tvrdi da je vaša kći. Ali ona se zove Haynes. Kako to? – upita Ruff.

– Ja sam je pokćerio. Ona je dijete moje sestre. Sestra mi je mlada umrla od boginja, a za njom i njezin muž. Uzeo sam Virginiju, ali mislio sam da bi bilo nečasno da joj ne ostavim prezime njezinih roditelja – kazao je starac i dodao: – A ja sam Caleb Waters.

– To znači da... – ali Ruff više nije mogao zaustaviti starca.

– Čuo sam da ovaj čovjek ovdje tvrdi da je on Caleb Waters – starac pokaže na čovjeka kojega je Ruff dotad poznavao kao Caleba Watersa. – A onda sam čuo i za nju – starac zatim pokaže na Abigail. – Jamačno su doznali da imam kćer, pa su htjeli da se sve doima ispravno.

– A vi ste...

– Ja sam – starac ne sašlušao Ruffovo pitanje – otkupio obrtnicu za opskrbljivanje vojne posade u Grizzlyju i došao sam ovamo da otvorim trgovinu. Pogledajte samo oko sebe! Sve je to moja roba! Zbog nje nisam pobjegao iz Grizzlyja. Prenio sam je u Honeycomb, kako se zove ovo podzemno skrovište, dok su se ostali stanovnici Grizzlyja spremali da...

– Stanite! – viknuo je Ruff. – Honeycombs je ime ove spilje, je li tako?

– Tako je! Hodnike ovog saća izdubile su podzemne vode. Nitko ne zna koliko ih ima i kamo sve vode. Ni ja se nisam usudio poći dalje odavde, premda su neki pokušali... i nikad da niše nisu vratili. John Zukor, na primjer, prvi je pronašao ove spilje i ostavio u njima svoje kosti. Priča se da su ga začarali duhovi starih Indijanaca i zamrsili mu put.

Ruff je podigao ruku da prekinе starca.

– Vratimo se na ono bitno! – rekao je.

– Svakako, svakako – kazao je starac. – Vidite, gospodine moj, ovaj čovjek ovdje čuo je da sam ja otkupio obrtnicu za opskrbljivanje vojske u Grizzly-

ju. Mislio je: ako vojna posada ikada dođe ovamo i uspostavi svoju postaju, kako je obećao general Crook otkako je preuzeo zapovjedništvo...

— Kako?

— Pa taj lažni Waters je mislio da ću i ja pobjeći iz grada s pokćerkom i da će on bez muke zasjesti na moje mjesto i uzeti sve moje zalihe.

Bilo je to sažeto izloženo, a sudeći po izrazu lica lažnog Caleba Watersa, i posve točno. No Abigail je odjednom počela histerično hihotati. Virginija se okomila na crnooku ljepoticu:

— Što je u tome smiješno, gospodo? I to vama, koji ste došli ovamo da opljačkate moga oca i onemogućite nam zaradu za život! Vama, koji ste namjeravali da nas ubijete ako nas ovdje zateknete! — Virginija se unijela Abigail u lice.

— Okani me se, dijete — prezrivo reče Abigail.

— Waterse — obratio se Ruff lažnom Watersu — ili kako vam je već ime! To je točno, je li tako?

— Meni su rekli — odvrati lažni Caleb Waters — da je pravi Caleb Waters nestao, a u ovu nepriliku me uvalila Abby!

— Zaveži! — zaskitala je Abigail.

— I što ćete sada s njima? — upitao je Ruff pravog Watersa.

— Neka me vrag nosi ako znam. Došao je ovamo s dvadesetak naoružanih ljudi. Tko su oni zapravo? Kako da znam u koga se mogu pouzdati, ako se u ikoga mogu pouzdati? Svi moji prijatelji pobjegli su iz grada... a ja nisam mogao ostaviti ovo bogatstvo. Je li vam to jasno?

— Da, jasno mi je. Ja vas razumijem — odgovori Ruff starcu i upita lažnog Watersa: — A u kakvoj je vezi s tim MacAdooova banda?

Svjetlost se odbijala od glatke stijene iza lažnog Caleba Watersa.

— Sve je to maslo Abigail Shaughnessy. Ona je lukava lisica i opaka žena.

— Zmija — reče Ruff.

— Da, zmija — ponovi Caleb Waters. — Poznajem Abby od djetinjstva. Ščepala me kad sam bio bez prebijena centa. Rekla mi je da ima za mene unosan posao potpišem li ugovor za opskrbljivača vojske. Kako nismo imali ni centa, namjeravao sam taj ugovor dobro prodati čim mi se pruži prva prilika. Dakako, nismo imali novca ni da kupimo robu.

Što bi Thurgood pomislio da je to čuo? Što bi svi oni jadni doseljenici pomislili kad bi znali da u sanducima koje su dovezli nema hrane, gunjeva, municije?

— Poznaje li Abigail MacAdooa? —animalo je Ruffa.

— Da — odgovori lažni Caleb Waters. — I da odmah odgovorim na vaše naredno pitanje: ona je ubila Grangera. Bio je to, kako rekoste, obračun među razbojnicima. I ona... je ubila vašeg prijatelja, Indijanca Reggieja.

Ruff je ošine pogledom. Ali ona je ostala hladna, samo se drsko nasmiješila.

— Zašto, Abigail? — povišenim tonom upita Ruff.

— Zato što je Reggie bio rođeno njuškalo — odgovorila je Abigail. — One noći kad su nas napali Siouxi vidio je kad sam

se sastala s Amosom MacAdoom. I čuo je sve što smo razgovarali.

– Zbog toga ste ga ubili?

– Svakako.

Ruff je zakoračio prema Abigail i tako je udario da je pala na tlo, a krv joj je navrla na nos.

– Niste je morali tako jako udariti – kazala je Virginija Haynes.

– Ubila mi je najboljeg prijatelja! – ogorčeno reče Ruff.

– Ali ona je nejaka žena.

– Prejaka je ona i time se koristi. No ipak je učinila grdnu grešku. Svi smo čuli priznanje da je ubila Reggieja i stoga ću se pobrinuti da bude obješena u Dakoti.

– Ne znam odakle vam pravo da tako govorite! – rekla je Abigail, koja je još sjedila na kamenom tlu, sva zajapurena od srdžbe.

– Vjerovatno sam vam zaboravio spomenuti da sam šerifov pomoćnik u Bismarku – odgovori Ruff i izvadi iz džepa zviždu – i da vas moram uhapsiti i privesti sudu.

Abigail je probljedjela. Usne su joj se zgrčile dok je gledala u Ruffa Justicea.

– I što ćete učiniti s nama?

– upitao je lažni Caleb Waters poslije duže šutnje.

– Izravnat ćemo račune čim izademo iz ove spilje.

– A, ne! – odlučno se usprotivio pravi Waters.

– A zašto ne? – upita Ruff starca.

– Zato što ne znamo – pokazao je pravi Waters prstom u lažnoga – koliko je ljudi među doseljenicima potkupio.

– Ne vjerujem da ih je mnogo potkupio, jer bi tada morao

dijeliti plijen na mnogo dijelova – reče Ruff.

– A što ako su među njima samo jedan ili dvojica? – upita starac. – To je dovoljno da vam prerežu grkljan. Što će onda biti s Virginijom i sa mnom? A, ne, ja radije ostajem ovdje pod zemljom, da ih držim na nišanu. Vidite i sami, gospodine, zalaha ovdje ima za cijelu godinu.

– Da, ali ja neću godinu dana živjeti u ovom krtičnjaku – reče Ruff. – To sigurno ne želi ni ova djevojka – on pogleda u Virginiju – a osim toga, to je nezdravo.

Pucnjevi su prigušeno odjekivali u daljini.

– Što se to događa gore? – upitao je starac.

– Našao nas je Ta-Shaka – smrknuto odgovori Ruff.

XII

Pucnjevi su praskali bez prekida dok je Ruff išao za Virginijom i njezinim oćem. Starac je išao iza Abigail i lažnog Caleba Watersa.

– Ovim putem nismo došli – kazao je Ruff, kojem se učinilo da već predugo hodaju podzemnim hodnicima.

– Ne, nismo. Ovaj put ima blaži uspon – objasnio je starac i podigao svjetiljku.

Ruff je na trenutak ugledao visoke lukove svodova podzemnog hodnika koji je vodio u nepoznatom pravcu. Sa svodova je prokapavala voda.

– Stanite! – naredio je iznenada starac, zabrinuto gledajući naprijed, a Ruff je po šumovima koje su čuli znao da su blizu površine zemlje.

– Što je to? – upitala je Abigail, koja se prvi put doimala nesigurno i uplašeno.

Čula se grmljavina kao da ti-
suće bizona u stampedu jure iz-
nad njihovih glava.

— Da vidimo! — reče Ruff.

Krenuo je naprijed i opipao
drvenu oplatu, što ih je još jedi-
na dijelila od hotelske sobe iz
koje je on dospio u podzemlje.
Izvukao je kolt i udario nogom
u oplatu, očekujući da će ga
obasuti bilo kiša indijanskih
strelica, bilo kiša olova iz puša-
ka.

Oplata se srušila, a plameni
jezici suknuli su prema Ruffu.
Dim je stao puniti spilju i zap-
ljusnula ih je silna vrućina.
Ruff je odskočio i pokrio ruka-
ma lice.

— Izgorjet ćemo! Izgorjet će-
mo živi u ovoj prokletoj rupi! —
vrisnula je Abigail.

Svi su ustuknuli pred vatrom
u kameni prolaz pun dima. U
jednom trenutku Ruff ugleda
zvjezdano nebo iznad glave...
krov hotela se urušio. Do zore,
pomislio je, Grizzly će biti veli-
ko zgarište.

— Natrag! — naredio je Ruff.

— Moramo se ovdje skutriti
dok se vatra ne stiša, a onda će-
mo pokušati da se probijemo
nekim drugim putem.

— Nema drugog puta — reče
starac. — Ako i postoji, ja za
njega ne znam.

— Ostat ćemo ovdje i prička-
ti dok Indijanci ne odu — kazao
je lažni Waters. — Imamo hra-
ne i...

Strašna eksplozija odjeknula
je prije nego što je završio reče-
nicu. Pritisak zraka odbacio je
Ruffa pod zid podzemnog hod-
nika. Pao je na Ginny. Vatra je
suknula, a zatim se odmah i
utrnula pod stotinama tona ka-

menja što se srušilo u spilju
dok je podrhtavala.

Svjetiljka se također utrnula.
Ruff i Ginny ležali su jedno po-
kraj drugog i tjeskobno gledali
u tamu u kojoj ništa nisu mogli
razaznati.

— Oče, oče! — Ginny je dopu-
zala do goleme hrpe urušenog
kamenja.

— Waterse, Abigail! — zvao je
Ruff, ali ni njemu se nitko nije
odazvao.

— Zaboga, svi su mrtvi pod
tim kamenjem! — zavapila je
Ginny.

— Smiri se, djevojko — reče
Ruff. — Možda su živi. Moramo
najprije naći neku svjetiljku —
pipao je oko sebe po tlu, ali uza-
lud. Svjetiljku nije našao. — Po-
stoji li još neka svjetiljka dolje,
u vašem skloništu? — upitao je.

— Postoji, ali ja ne idem odav-
de dok...

— Znaš li put donde po mra-
ku?

— Znam, ali ne idem...

— Odmah da si donijela svje-
tiljku — naredi Ruff djevojci. —
Ja ću te ovdje čekati.

Slušao je u tami njezine kora-
ke. Iznad njih su još odjekivali
pucnjevi, a onda se ponovo za-
tresla zemlja, i to baš u trenut-
ku kad se Ginny vratila sa svje-
tiljkom. Svod spilje stao se opet
urušavati.

Ruff je skočio prema djevojci
i odbacio je dublje u prolaz dok
su se nove tone kamenja sruči-
vale u spilju. Djevojčino lice
odavalo je užas.

— Gotovo je. Više ga nikada
neću vidjeti — izustila je tiho
kad se prašina oko njih stala
slijegati.

— Možda je pobjegao na dru-

gi izlaz — pokušao je utješiti Ruff.

— Vrlo ste pažljivi, gospodine, ali drugog izlaza nema — odgovorila je utučeno, pa mu se bacila na rame i bolno zaridala.

— Više ne pucaju — kazao je Ruff poslije nekog vremena i pogledao u strop spilje.

— Mogli bismo prokopati izlaz — reče Ginny, brišući suze.

— Ni za godinu dana — odvratila je Ruff.

— Što ćemo onda? — upitala ga je, a Ruffu se svidjela ta odvažna djevojka koja nije vriškala suočena sa smrtnom opasnošću.

— Zacijelo postoji još neki izlaz odavde — odgovorio je.

— Otac ga nije našao, a mene nije pustio da ga tražim, jer se bojao da se ne izgubim.

— Moramo ga pronaći. Ne možemo ostati ovdje skrštenih ruku i čekati smrt — odlučno će Ruff.

— Znam. Moramo najprije vidjeti što sve možemo ponijeti — rekla je Ginny i poslala u skladište, gdje je njezin poočim držao zalihe.

Stavila je svjetiljku na sanduk i bespomoćno slegnula ramenima.

— Dva gunja za svako od nas. U jedan ćemo zavezati zalihe — kazao je Ruff.

Ginny je kimnula. Izvukla je gunjeve iz sanduka. Dva gunja je prostrla po podu i počela na njih slagati limenke s konzerviranom govedinom i voćem.

— Spremi nam konope i šibice i napuni dvije svjetiljke — podsjetio ju je Ruff i dodao: — I nemoj zaboraviti sapune.

— Zar se misliš kupati?

— Ne, ali sapunom ću ozna-

čavati zidove kuda prolazimo.

— Mi za to imamo kredu.

— Izvrsno, onda nemoj zaboraviti krede.

Pošto je Ruff zavezao svoj svežanj i prebacio ga preko ramena, pričekao je da i Ginny to učini sa svojim.

— Idemo lijevim hodnikom. Tu ravno je slijepi hodnik. Završava nakon pedesetak metara — upozorila je Ginny.

Lijevi hodnik bio je uzak i strmo se spuštao. Ruff je pažljivo koračao, noseći svjetiljku koja im je osvjetljavala put. Voda se cijedila sa zidova hodnika, pa je pod bio klizak.

— Pogledaj ovo! — upozorila je Ginny.

Ruff je podigao svjetiljku da bolje vidi. Ugledao je drugi hodnik, koji se strmo uspinjao.

— Onda? — upitala je Ginny, držeći ga za ruku.

— Penje se. Ako želimo izaći odavde, valja da idemo gore, a ne dolje.

— Imaš pravo — složila se Ginny.

Uspinjali su se uskim hodnikom, a Ruff je svakih desetak koraka križićima označava put kojim su prošli. Naidu li na kraj hodnika, moći će se vratiti istim putem u skladišta zaliha.

Hodnik je odjednom završavao uskim otvorom naviše.

— Moramo gore. Hoćeš li da podem prvi? — upita Ruff.

— Ne, ja ću poći prva — odgovori Ginny i stane se verati uz uski strmi otvor.

Ruff je objesio svjetiljku za opasač, sagnuo se i pošao za njom.

— Naišla sam na hrbat. Možeš li me malo podignuti da ga dohvatim? — reče Ginny.

Ruff ju je poduhvatio i podigao.

– Gore sam! – doviknula mu je.

Ugledao joj je lice u odsjaju svjetiljke. Pomolilo se iza ruba izbočine. Pružila mu je ruke, uhvatila ga za zglavke i pomogla mu da se prebaci preko hrpta.

Pod sjajem svjetiljke Ruff vidje da se rov dalje uzdiže gotovo okomito.

– Bojim se tijesnih prostora – kazala je Ginny.

– Otvor se i dalje uspinje. Pogledajmo što se skriva gore!

Ginny je krenula prva i iza zavoja viknula preko ramena:

– Otvor se grana!

– Kojim ćemo pravcem? – upita Ruff kad ju je stigao i obrisao znoj sa čela.

– Najširim, jer taj se i dalje uspinje.

Ginny se penjala još pedesetak metara uskim okruglim rovom, koji je na kraju izbio na mali plato. Na tome mjestu podzemna voda ukrasila je spilju stalagmitima i stalaktitima sablasnih oblika.

– Sjedni i odahni – predložio je Ruff Ginny.

Klimnula je.

– Hladno mi je – kazala je, a Ruff je zagrlji i privuče k sebi. Naslonila mu je glavu na rame.

– Nikada nećemo izaći iz ove grobnice – uzdahnula je.

– Izaći ćemo, ne boj se – tješio ju je Ruff.

– Povala sam nas krivim putem.

– Neći ćemo pravi put. Vratit ćemo se čim se odmorimo.

– I pokušati da se probijemo nekim drugim hodnikom, pa onda opet nekim drugim; pa

drugim... – očajno je kazala Ginny.

– Odspavaj malo – reče joj Ruff.

– Zar ovdje? – gotovo zaprepašteno upita Ginny.

– Udobnijeg mjesta zasad nema – nasmiješio joj se Ruff.

– Ginny, nećemo daleko doći ako se premorimo i klonemo. Imamo dovoljno hrane i pokrivača. Probit ćemo se samo ako ustrajemo.

– Ne mogu jesti. Samo ću malo odspavati – rekla je. Kamen pod spilje bio je neravan i hladan. Ruff je našao malo prostora i prostro im gunjeve.

– Moramo ugasiti svjetiljku – kazao je.

– Ugasi je – složila se Ginny i legla na gunj, a Ruff je legao uz nju.

Probudilo ga je tiho jecanje. Osjetio je njezinu ruku na svojim prsima. Odgrnuo je kraj svoga gunja i ona se uvukla pod njegov pokrivač. Privila se uz njega kao usplahireno dijete. Zagrljio ju je i milovao po kosi.

Osjetio je kako se meškolji u njegovim rukama. Premda su mu oči bile širom otvorene, ništa nije vidio. Osjećao je samo njezine usne na svojim i toplu slanost njezinih suza.

Čvrsto ju je stisnuo k sebi kao da se boji da će mu je netko uzeti. Ona se privijala uz njega i uzvraćala mu poljupce. Zaboravili su na sve nevolje, obuzela ih je samo sreća uzajamnog predavanja, sreća koja ih je uznijela na vrhunce zanosa i radosti.

XIII

Potpuna tama okruživala je Ruffa kad se probudio. Ginny je još spavala.

– Ginny – nježno ju je pozvao i uhvatio za rame. – Dobro jutro... ili večer... ili ponoć... svejedno, valja ustati i poći natrag.

Sneno mu je odgovorila:

– Što se mora, nije mi teško. Zapali svjetiljku, molim te. Bojim se ove tame.

– Nisam upalio svjetiljku, mislio sam, stidjet ćeš se da te vidim голу.

Ginny se nasmiješi.

– Kad bih mogla vidjeti samo tračak danje svjetlosti, bilo bi mi svejedno promatra li me голу baš i cijeli svijet.

Nije je promatrao cijeli svijet. Promatrao ju je samo jedan muškarac, i to na treptavoj crvenkastožutoj svjetlosti, zadivljen njezinom ljepotom.

Premda je bila sitna, Ginny bijaše savršeno skladno građena. Noge su joj bile vitke, oblina bokova savršena pod baršunastom kožom, dojke jedre, pune i napete.

Uhvatila je njegov zadivljeni pogled i oči joj bljesnuše u polutami izazovom koji Ruff nije mogao potpuno raščlaniti, jer u njemu je bilo i jarosti, i ponosa, i uzbuđenja, i nelagodnosti.

– Što danas imamo za doručak? – upitao ju je kad su se obukli.

– Što ti srce želi, ako je to slani dvopek, konzervirana govedina i kompot iz limenke.

– Sve će mi prijati poslije ove lude noći.

Kad su dovršili doručak, Ginny reče:

– Krećemo dalje, zapravo natrag, gospodine Ruffe Justice.

– Gle, gle, zapamtila si čak i moje ime! – nasmijuljio se.

– Noćas sam zapamtila i mnogo više o vama, gospodine Ruffe Justice.

Otpuzali su natrag kroz uski otvor što se strmo spuštao u donji podzemni hodnik. Ruffu se omakla noga i naslijepo se otkliznuo kroz tamu, grebuci prsima i koljenima da zakoči pad.

– Što ti je, Ruffe? – upitala ga je Ginny kad se spustila za njim u oblaku prašine.

– Ništa... samo bih se mogao zakleti da sam baš na ovom mjestu zapisao »x« na zidu hodnika.

– Mora biti tu negdje, Ruffe. Stijena je suha. Voda ovdje ne prokapava.

– Stijena je suha, ali znaka svejedno nema – reče Ruff i prebaci svežanj sa zaliham na lijevo rame da mu ne krči put do kolta.

– Onda smo se spustili na pogrešno mjesto – zaključio Ginny.

Vratili su se mračnim hodnikom što je vodio do uskog prolaza ispod pećine u kojoj su spavali. Prošli su račvanje i pokrajni niski hodnik, pa još jedan visoki i ponovo uski što je zjapio tamnom dupljom. Ruff je posvuda pažljivo pregledavao stijene, ali nije našao nijedan svoj znak ispisan kredom.

– Odavde smo došli, čini mi se – reče Ginny.

– Morat ćemo se vratiti.

– A kamo? – viknula je prestrašeno i ogorčeno. – Sigurna sam da je to put kojim smo došli.

Ruff u to nije bio siguran, ali svejedno je bez pogovora pošao za njom u zavojiti podzemni hodnik glatkih stijena.

Ginny se odjednom naglo zaustavila.

— Što je sad opet? — upita Ruff.

— Zar nisi čuo glasove? Ja sam ih čula — šapnula je i povukla Ruffa za rukav.

— Jesi li u to sigurna? — upita Ruffa i obriše znoj sa čela.

— Ne, nisam sigurna. Ova grobna tišina će me izludjeti. Cini mi se da čujem glasove sa svih strana — malodušno će Ginny.

— Ginny, čuvaj živce — opomenuo ju je Ruff, uzeo je u naručje i privio na prsa, tako da ga je morala pogledati u oči.

Mrtvac ih je čekao odmah iza zavoja.

Davno je umro i sasušio se. Sjedio je naslonjen na stijenu. Kao da se cerekao iz požutjele krezube lubanje.

Ginny je vrisnula a Ruff se lecnuo kad su ga ugledali. Uz mrtvaca bijahu starinski revolver i prazna naprtnjača. Otkrivač Honeycomba, čovjek koji se nikada nije vratio iz zapletenih podzemnih hodnika i spilja, ležao je pred njima. Taj prizor ostavio je sablastan dojam na Ginny i Ruffa, jer ni Zukor nije mogao naći izlaz iz te podzemne grobnice.

— Idemo odavde — odlučnim glasom rekao je Ruff, a Ginny je pokorno klimnula.

— Ali on je poznavao gotovo sve...

— Umro je od gladi i to je sve — zagundao je Ruff, a Ginny je ponovo klimnula.

Koračala je ispred njega. Svjetiljka je crvenkastim zrakama obasjavala glatke bjeličaste stijene.

Ginny je odjednom kriknula i

upala u jamu. Jato šišmiša proletjelo je pokraj Ruffa. Pokrio je rukama lice da se od njih zaštiti. Gotovo je i on zakoraknuo u jamu prije nego što ju je ugledao. Kako se prestrašila šišmiša, Ginny je pogledala uvis, umjesto da gleda pred sebe.

— Jesi li živa?

— Boli me gležanj — odgovorila je.

— Bacit ću ti konop. Pokupi sve stvari koje možeš, ali nemoj se micati s mjesta. — Ruff spusti konop u jamu i upita: — Jesi li ga uhvatila?

— Čekaj... evo, uhvatila sam ga.

Prošlo je još nekoliko minuta dok je Ginny svezala konop oko pasa. Ruff ju je izvukao iz jame, ali od bola u gležnju teško se oslanjala na ozlijeđeno nogu.

— Zar si ga slomila? — upita Ruff.

— Samo sam ga uganula — odvratila je, ali bolni gležanja nije mogao izdržati njezinu težinu.

— Nosit ću te ako ne možeš hodati — rekao je Ruff.

— Pa ne možeš još i mene nositi — odgovorila je.

— Mogu... i ne prepiri se sa mnom. Ostat ćemo ovdje nekoliko trenutaka da odahneš. U međuvremenu... — Ruff je skinuo zavoj s ramena.

— Kamo ćeš? — upita ga Ginny gotovo prestrašeno.

Jedan kraj konopa zavezao je za izbočinu na stijeni i dobro provjerio uzao. Zatim je svjetiljke privezao za opasač, pa se stao spuštati u jamu. Odbijajući se nogama od zidova jame, polako je po konopu klizio u dubinu. Svjetiljka je oko njega baca-

la drhtave sjene. Međutim, nije vidio dno jame.

— Ako možeš... — viknuo je Ruff i to je bilo sve što je izustio, jer konop je popustio i on je počeo padati u dubinu.

Udarao je o kamenite zidove provalije. Teško je hvatao dah i napokon ostao bez svijesti.

Buđenje je bilo bolno. Ležao je u tami i bilo mu je hladno. Zatresao je glavom da je razbistri. Pokušao je ustati. Htio se rukama oduprijeti od tla. Pipao je tlo oko sebe. Ležao je uz rub izbočine.

Kako je samo dospio ovamo? Pukao je konop!

Konop je bio nov i čvrst.

Zar ga je Ginny prerezala?

Osim nje nikoga nije bilo u spilji! Zar doista nije? Ruff je predobro znao da nisu sami u tom crnom podzemlju. I tako, oni su uhvatili Ginny, a on je upao u bezizlaznu stupicu u potpunom mraku.

Kresnuo je dragocjenom šibicom da barem vidi gdje se nalazi, premda se bojava da bi ga oni odozgo mogli vidjeti. Svjetlost ga je načas zaslijepila. Opazio je da su obje svjetiljke razbijene.

Zapalio je još jednu šibicu. Ugledao je Ginnyn gunj. Pao je dakle na isto mjesto na kojem je ona bila. Nožem ga je razrezao u vrpce i namočio uljem iz svjetiljaka. Zavezao ih je oko cijevi svoje vinčesterke i tako napravio baklju.

Kako se nije mogao uspeti, odlučio je da se spusti s izbočine. Ostalo mu je još samo šest šibica u kutijici i desetak metara konopa.

Zavezao je konop za izbočinu stijene i počeo se polagano spu-

štati u mračni ponor. Znoj mu je oblio čelo i kapao u oči a ruke su mu uskoro odrvenjele, no pod nogama ništa nije napipao. Visio je na konopu iznad ponora.

Napokon mu je uspjelo da jednom rukom izvadi šibicu i zapali je. Bljesnula je žutom svjetlošću rastjeravši mrak oko njega. Učinilo mu se da je opazio otvor u glatkoj stijeni. Nevolja bijaše u tome što je otvor bio metar niže. Morao se stoga spustiti do samog kraja konopa, zanjhati se i uskočiti u otvor.

Spustio se, grčevito uhvativši kraj konopa, pa se odbio nogama od zida iza sebe. Potom se naglo okrenuo i ispustio konop iz ruku.

Poletio je kroz mrak i zatim udario o kameni pod otvora u stijeni. Noge su mu kliznule i u posljednjem se trenutku potbuške prebacio kroz otvor u spilju.

Ležao je trenutak-dva zadihan i izmoren. Ramena su ga boljela, dlanovi su mu gorjeli, ali... bio je napokon na tvrdoj zemlji. Kresnuo je šibicom čim je predahnuo, zapalio baklju na cijevi vinčesterke i obasjao jarkom svjetlošću spilju i otvor u kojem se nalazio. Odjednom je ugledao prolaz.

Prišao mu je. Visoko je podigao baklju i dobro ga promotrio. Prolaz se zavojito uspinjao. Ušao je u njega i krenuo uzbrdo. Odjednom se ukočio i ostao kao ukopan na mjestu. Baklja je još gorjela i obasjavala mu put naprijed... a odnekud odozgo čuo je glasove muškaraca.

XIV

Ruff je ugasio baklju izgazivši je i prislonio se už stijenu spi-

lje u tami.

Kad je ugledao prve trake svjetlosti, sav se pretvorio u oči i uši i stao se šuljati prema toj svjetlosti s koltom u ruci.

– Idući tjedan... djevojka će pomoći... – čuo se glas, a onda su udarili u smijeh.

Bile su to prve riječi koje je Ruff razabrao. On tiho krene bliže glasovima, ali neki kamenčić se otkotrljao pod njegovim nogama. Stao je kao ukopan.

– Što je to bilo?

– Prokleti šišmiši!

– Nema ondje šišmiša.

– Smiri živce Crowderu! Bio si u tom hodniku i znaš da u njega nema ulaza s drugog kraja.

Tek nakon nekog vremena Ruff se usudio ponovo pomaknuti. Pošao je nekoliko koraka naprijed i ugledao Crowderovo lice. Odmah ga je prepoznao po ćelavoj glavi, ispod dvije baklje utaknute u raspukline u pećini. Drugi mu je muškarac bio okrenut leđima, ali duga, raskuštrana rida kosa padala mu je po ramenima. Amos MacAdoo!

Ruff istupi pred njih i napne kolt. Na škljocaj oružja MacAdoova leđa se usprave, a Crowder skoči na noge. Dva razbojnika su kartala na niskom stoliću.

– Slaussene, jesi li to ti? – upita MacAdoo ne okrenuvši glavu, no po izrazu Crowderova lica odmah je zaključio da su dobili nezvanog gosta.

– Ne miči se, MacAdoo!

– Justice!

– Pogodio si.

– Čuo sam već za tebe. Rekao sam Slaussenu da se spusti

u jamu i upuca ti metak u čelo.

– Gdje je djevojka? – najviše je zanimalo Ruffa, koji je šibao očima po kutovima spilje.

– Ne znam – odgovori MacAdoo, a Ruff mu upre cijev kolta iza uha.

– Neću te dva puta pitati – reče Ruff.

– Na kraju ovog hodnika ispred nas je mala spilja. Kroz nju protječe ponornica. Slaussen je tamo odveo djevojku da je okupa prije spavanja.

Ruff se malo odmakne od rido kosog i ridobradog razbojnika i posegne za puškom na stoliću.

MacAdoo je ostao miran, s rukama na bedrima, ali Crowder se prenaglio i zaboravio na oprez. Skočio je na Ruffa namjeravajući da mu otme kolt, no kolt je opalio i otvorio mu ranu na prsima. Crowder je klonuo i u padu se ovjesio Ruffu na desnu ruku.

MacAdoo pograbi pušku za cijev i snažno zamahne na Ruffa. Ruff se istog trena sagnuo i kundak ga je promašio, ali izgubio je ravnotežu i pao na koljena, pa se izvalio i stranu pod težinom Crowderova mrtvog tijela. U padu je zapucao te se MacAdoo okrenuo, pogoden u nogu, i ispustio pušku. No prije nego što je Ruffu uspjelo da se izvuče ispod mrtvog Crowdera, MacAdoo je pograbio baklju sa stijene i bacio je na njega. Ruff je ponovo opalio, ali baklja mu je okrznula rame i promašio je. Još zaslijepljen svjetlošću baklje, Ruff skoči na noge i potrči za MacAdoom, koji je pograbio drugu baklju sa stijene i dao se u bijeg.

Čim je istrčao iz spilje, Ruff

ispred sebe opazi svjetlucaње baklje u prolazu što je vijugao između visokih stalagmita. Čuo je i hukanje vode, ali nije je vidio.

Trčao je kao mahnit kroz prolaz. Ridobradi razbojnik, premda krupna rasta, bio je gibak i brz. Trčao je žustro i prilično odmaknuo od Ruffa.

Prolaz se uspinjao vijugajući. Jedina svjetlost što ju je Ruff vidio bijaše MacAdoova baklja, kojoj se sve više približavao. Već je mogao čuti i teško disanje ridobradog razbojnika.

MacAdoovo široko, u bradu obraslo lice okrenulo se preko ramena prema Ruffu. Bilo je mokro od znoja. Utrenutku kad je MacAdoo htio zagrabit uzbrdo, Ruff mu se baci u noge i ščepa gaza gležanj.

MacAdoo se bijesno okrene i htjede zamahnuti bakljom na Ruffa. Ruff ga udari koltom po ruci i razbojnik zaurla, poklekne i ispusti baklju. Brzo se digne i snažno zamahne desnicom prema Ruffovoj sljepoočici, ali Ruff se strelovito izmakne i MacAdoova šaka udari u stijenu iza Ruffove glave. Razbojnik jaukne od bola.

Obećao sam da ću ga uhvatiti živog ili mrtvog, podsjeti se Ruff i ispali metak razbojniku među rebra, pod srce.

MacAdoo krikne, podigne se na nožne prste, uhvati se za prsa, a onda zalamata rukama gubeći ravnotežu. Na kraju se skotrlja niz strminu i njegovo mrtvo tijelo zaustavi se uz mukli udarac na kamenitom dnu spilje.

Ruff ponovo napuni kolt. Još zadihan, uzme s tla baklju i opreznim koracima krene dalje

hodnikom. Negdje pred njim u tami nalazila se djevojka u rukama okrutnog Slaussena.

Kretao se korak po korak uskim hodnikom, znajući da je Slaussen čuo pucnjavu i da ga negdje čeka u zasjedi.

Prvi pucanj razlegao se podzemnim hodnicima kad je Ruff izbio iza drugog zavoja. Istog trena on se bacio na tlo odbacivši baklju daleko od sebe.

Nepomično je ležao u tami. Naredni hitac bio je ispaljen iz udubljenja ispred Ruffa. Bljesnuo je iz cijevi jarkocrvenim plamenom, a zatim plavičastim, na mjestu odakle je zrno zazviždalo, pa udarilo u stijenu pokraj Ruffa.

— Justice! — začuo se Slaussenov glas.

Ruff je znao da se ne smije javiti, da ne smije odati svoj položaj.

— Justice! Djevojka je ovdje, sa mnom!

Ruff stane nećujno puzati prema Slaussenu. Djevojka je bila zatočenica i nalazila se u opasnosti što god da Ruff poduzme. Nije želio da joj se išta dogodi. Ali tko mu može jamčiti da je Slaussen neće ubiti čak i ako se on povuče?! Slaussen je bio na glasu kao čovjek bez riječi i časti, kao okrutni nasilnik.

— Justice, čuješ li me?

Ruff ga je tako dobro čuo da je čak čuo i prizvuk panike u njegovu glasu. A zatim je čuo kišu metaka koji su zapraskali po spilji, posipajući Ruffa sitnim krhotinama stijena.

— Ubit ću je! — viknuo je Slaussen, a glas mu je zvučao kao histerični krik.

— Ne brini za mene, Ruffe! —

viknula je Ginny. — Ubij nitkova...

Ruff je tada začuo potmuli udarac, koji je ušutkao djevojku.

— Justice!

Ruff se nije javljao. Puzao je nečujno i oprezno prema Slaussenu, pipajući put pred sobom. Laktovi i koljena su ga pekli izranjeni do krvi.

Mrak je bio svuda uokolo, samo se slabo svjetlo naziralo u duplji u koju se sklonio Slaussen. Čuo se šum ponornice što je vijugala rušeći se kroz podzemlje i tražila prolaz da izbije na površinu zemlje.

— Justice! — bio je to već glas očajnika, popraćen fijukom metaka kroz tamu. — Znam ja da si još živ!

Ruff je šutke puzao dalje, centimetar po centimetar, čvrsto stišćući kolt u šaci.

Došuljao se već gotovo do ulaza u Slaussenovu jazbinu, ali nije znao što se unutra zbiva. Je li Slaussen uperio revolver Ginny u glavu? Ima li unutra još neka udubina u koju bi se Slaussen mogao uvući i odande prorešetati svakoga tko se približi ulazu?

Ruff to nije mogao ustanoviti, a nije više za to imao ni vremena. Morao je što prije napasti Slaussena. Zaključio je da nema drugog izlaza.

Zatakao je revolver za pojas, a zatim, gledajući u slabu svjetlost što je dopirala iz jazbine, odvaljao se do kraja hodnika, pred sam ulaz u jazbinu.

Oči su ga pekly od znoja što mu je tekao sa čela. Prsti su mu se grčili. Može li se osmjeliti i pokušati sreću te upasti u Slaussenovu jazbinu?

Ne još, ne još, ponavljao je u sebi. Zaključio je da je najpogodnije vrijeme da uđe kad Slaussen ispuca još jednu kišu olova u tamu. Onda će se najvjerojatnije povući korak bliže baklji u unitrašnjosti svoje jazbine, kako bi opet napunio prazan kolt.

Ruff je znao da će trenutak konačnog obračuna uskoro kucnuti, no osjećao je da ga ostavlja snaga u rukama. Prsti su mu se kočili od puzanja na laktovima. Bude li predugo oklijevao, mišići će mu se zgrčiti od napora i snaga će ga posve ostaviti.

Slaussen je, međutim, ubrzao njegovu odluku da napadne.

— Justice! — povikao je glasom u kojem nije mogao prikriti strah.

Zrna su opet zapljuštala po podzemlju. Dok je Slaussen praznio svoj kolt, Ruff je zaključio da taj nasilnik nema nikakvu predodžbu o tome gdje mu se nalazi protivnik.

Pričekao je dok Slaussen nije ispraznio revolver i dok jeka pucnjeva nije utihnula, a zatim se digao.

Došlo je vrijeme. Kucnuo je čas... života ili smrti za Ruffa Justicea.

XV

Gusti oblak barutnog dima nagrizaio je Ruffu oči. Povukao je kolt iz korica, pa utrčao u Slaussenovu jazbinu, ravno na svog protivnika.

nadao se da će Slaussena zateći s praznim revolverom, ali prevario se. Prije nego što su revolveri grunuli, uočio je da Slaussen ima još tri puške naslonjene na stijenu blizu ulaza. Puške su bile predaleko da ih

Slaussen dohvati, ali revolver u njegovoj ruci bio je napet i pun i iz njega su suknuli plameni jezici pošto je Ruff ušao.

Ruff osjeti kako ga je zapekla rana na vratu. Udar zrna odbacio ga je u stranu, napola ga okrenuvši.

Ruff se hitro baci na tlo, na lijevi bok, kako bi se mogao služiti desnom rukom. U padu je dva puta opalio i krajičkom oka vidio da je i Slaussen zapucao i istodobno se trgnuo unatrag, pogoden.

Još dok se bacao na tlo, Ruff je smislio što mora učiniti. Vidio je sanduke naslagane na jednoj strani. Vidio je i Ginny. Sjedila je na tlu. Dlanovima je zatvorila uši. Kosa joj je bila razbarušena a oči razrogačene od strašnog prizora.

Ruff se zavukao iza naslaganih sanduka, a Slaussen je ponovo zapucao čim se oporavio, cijepajući zrnima daske sanduka u iverje i triješće. Ruff se izmaknuo njegovu pogledu, ali ne i opasnosti. Iverje je letjelo oko njega dok je punio kolt.

Zatvorio je bubanj kolta i potrbuške legao iza sanduka, položivši glavu na kamenom tlu. Zatim je zapucao, podigavši se.

Dva zrna ispalio je u Slausse-
na, koji je nasrnuo na njega. Vidio je kad ga je jedno zrno pogodilo u nogu. Vidio je i Slaus-
senovo zgrčeno lice.

Upravo kad ga je htio ustrijeliti još jednim zrnom, Ruff se više nije usudio pucati, jer se Slaussen posrćući dočepao Ginny. Zgrabio ju je jednom rukom, podigao na noge, stao iza nje i uperio joj cijev revolvera u zati-ljak. Iako je na kamenom podu ostavljao za sobom krvav trag,

rana nije usporila njegovu pokretljivost.

Ruff je stajao s uperenim revolverom i čekao prvu priliku, a Slaussen se povlačio, držeći revolversku cijev uperenu u skamenjenu Ginny.

— Prokleta si uporan! Zar ti je to trebalo? Nisi mogao zaboraviti. Nisi mogao zaboraviti onu Indijanku. Što ti je ona bila? — vikao je Slaussen dok se povlačio s Ginny, držeći je podlakticom ispod vrata. — Ona prva nije morala umrijeti... jer sam u tebe ciljao — nastavio je Slaussen. — Znao sam da nika-da nećeš zaboraviti, da ćeš me loviti dok mi se ne osvetiš. Zbog toga sam te htio skinuti s vrata prije nego što me dohvatiš. Ti prokleta uporna budala, Justice! Zašto me nisi ostavio na miru?

Tada je kriknuo i nestao. Slaussen i Ginny nestali su zajedno u tami. Ruff je čuo kad su pljusnuli u vodu i potrčao je preko spilje.

Rijeka ponornica, čiju je huku neprestano čuo, ali je dotad još nije vidio, rušila se niz strminu. Izbočina u spilji stršala je kao neka kamena obala, oko metar široka, a iza nje nije bilo više ništa, osim crnog, virovitog brzaca.

I u njemu Tug Slaussen i Ginny.

Tug je držao Ginny za vrat i vukao je. Ona se otimala, udarala nogama i rukama, trzala se i savijala u njegovu čvrstom stisku, ali uzalud.

Ruff se na trenutak zanjihao na rubu kamené obale. Vidio je kako je Slaussen podigao revolver iz vode i povukao obarač pošto je naciljao u Ruffa. Ali

prasad se nije razlegao nad mračnom ponornicom, jer je nabo bio natopljen vodom.

Ruff pogleda nizvodno i spa-zi nešto što ga je zaprepastilo i uplašilo: ponornica je hrlila kroz podzemnu stupicu smrti, ponirući dalje pod vrletnom pe-ćinom.

Crna voda rušila se hučeći u dubinu i nestajala u grotlu, a Slaussen, luđačkog pogleda, unezvjerena lica, vukao je Gin-ny za sobom niz tok ponornice.

Ruff skoči u vodu i zaroni prema njima. Pred sobom je ugledao Slaussenovu glavu. Vi-dio je kako mu Ginny pokušava izgrepsi oči a vidio je i crnu struju vode kako brza i otječe u dubinu, prema srcu spilja Ho-neycomba.

Duboko je udahnuo, zapliva-ov, ispružio ruku što je dalje mo-gao i šćepao Slaussena za ovratnik. U tom trenutku, u us-kovitlanoj pjeni vira, izgubio je tlo pod nogama kad je ponovo htio stati.

Ponijela ga je struja.

Voda ponornice, crna kao tin-ta, virovita i hirovita, hučno se rušila s visine pjeneći se i Ruff je padao zajedno s njom u snaž-noj struji slapa, ne ispuštajući iz ruku Tuga Slaussena.

U grčevitom stisku držao je Slaussena čak i kad ih je vir ba-cao ukrug i kad ih je zatim po-vukla u grotlo struja riječne matice. Udari valova pljuštali su po njima odviše često a da da bi ih Slaussen mogao podni-jeti i Ruff je osjetio kako se bori za zrak, kako se bori za život i kako se upinje da izroni na po-vršinu... No površine nije bilo, pa nije bilo ni zraka.

Padali su u nerazmršivom

čvoru kroz crni vodeni pakao, a zatim, odjednom, Slaussen se prestao opirati. Ruff je osjetio kako je omlohavio i zapluta-ov, pa ga je prepustio struji ponor-nice da u njoj nađe svoj grob.

Čim se Ruff oslobodio tereta, voda ga je sama podigla, ali ga je i dalje nosila. Pluća su ga bo-ljela, no podzemna rijeka ga ni-je puštala iz svog opasnog zagrljaja. Tlačila mu je pluća i oša-mutila ga dopuštajući mu da samo na trenutke udahne zra-ka.

Udarala je njime o tvrde i oš-tre stijene, okretala ga, poigra-vala se njime u okrutnoj smrto-nosnoj igri.

Gotov sam... odjednom je po-mislio Ruff. Svemu je došao kraj. Nikad više neću vidjeti sunce.

Nije imao kada misliti na Ginny, je li joj uspjelo da se ot-me iz zagrljaja ponornice ili je možda i ona ...

Ruff zagrabi rukama prije nego što je mogao i pomisliti zašto to čini, prije nego što je mogao svjesno pokrenuti svoje izubijano tijelo. Sve je činio u nagonskom stremljenju da se odrve smrti.

Najprije plavičasta nada ... nejasno obećanje spasa, a onda mu je doprlo do mozga da je ta plavičasta nada površina vode pod danjim svjetlom, da je po-nornica izbila na površinu zem-lje.

Posljednjim ostacima snage i volje, Ruff je zapliva-ov brže. Pla-vičasta svjetlost postajala je sve jača, punija, sjajnija. Pitao se hoće li uspjeti da je ikada do-segne i bojao se da će klonuti sve do časa dok nije ispliva-ov na danju svjetlost. U mirnom toku

rijeke napokon je punim plućima počeo disati.

Ležeći ledima na vodi, pustio je da ga rijeka nosi ispod krošnja žalosnih vrba, koje su tako nisko spuštale grane da ih je gotovo rukom mogao dohvatiti. Ptice su cvrkutale a toplo sunce je sjalo.

Nije ni pokušao zaplivati prema pješčanoj obali. Želio je da se malo odmori, da se nauživa svježeg zraka i topline sunca na licu.

A onda je ugledao nešto što je ulilo novu snagu u njegovo izmučeno tijelo, nešto što ga je privuklo obali kao magnet. Ginny! Sjedila je iscrpljena na pješku obale u sjeni žalosnih vrba. Odraz sunca ljeskao joj se u očima, zrcalio joj se na mokroj kosi kad je ustala i pošla mu u susret.

Ruff je gazio po plicaku u teškoj, natopljenoj odjeći od jele-
nje kože.

– Ruffe! – bijaše sve što je Ginny izustila.

Zagrlila ga je. Cjelivala ga je u obraze i oči, a zatim se zagledala u njega ozarena od sreće.

– Mislila sam... – zaustila je, a Ruff joj je zatvorio usta dugim cjelovom.

– Pogledaj ovaj svijet snova!
– rekao je i zagledao se u sunce na nebu.

– I svijet ljubavi – dopunila je Ginny.

– Tko li je od nas veći sanjar? – upita Ruff.

– Ja još u sve ovo ne mogu vjerovati. Ne mogu vjerovati vlastitim očima... – zašutjela je i pokrila dlanom usta.

– Što ti je? – upitao ju je u čudu, a ona mu je pokazala na rijeku.

Sredinom matice plutalo je mrtvo tijelo Tuga Slaussena. Udarilo je u korijenje što je virilo iz vode i ostalo nepomično na tome mjestu.

– Idemo odavde – rekao je Ruff Ginny, koja ga je držala ispod ruke i s kojom je bio spreman podijeliti sve radosti i tuge u životu.

Krenuli su uzbrdo, na vrh strme obale. Ginny se oslanjala na Ruffovu ruku, jer je još osjećala bol u uganutom gležnju. Sunce bijaše toplo, dan vedar. Osjećali su se kao da su ponovo rođeni.

Kad su izbili na vrh strme obale, zastali su. Ruff je čvršće stisnuo Ginny k sebi.

– Zašto smo stali? – upitala je, a onda je i sama saznala odgovor.

Lice joj se smrklo od straha. Sioux golih prsa, s puškom u ruci, išaran ratničkim bojama, s perjanicom na glavi, ustobočio se pred njima.

Zar im je bilo suđeno da moraju umrijeti istoga dana kad su bili ponovo rođeni? Bespomoćno su gledali kako Sioux podiže pušku i nišani u njih.

Ginny se bacila Ruffu na prsa. Ruff ju je čvrsto zagrlio da ne gleda smrti u oči. I tada, neobjašnjivo, Sioux je spustio pušku i dao se u bijeg, a oni su za nekoliko trenutaka začuli potmulu topot konjskih kopita.

Odgovor na sva njihova pitanja pojavio se na drugom kraju obale. Odande je prema njima dolazila konjanička jedinica u plavim uniformama vojske Sjedinjenih Država.

Došlo ih je mnogo. Jurili su u galopu preko prerije i približavali im se u izmaglici dnevne

jare, a Ruff i Ginny, držeći se za ruke, potrčali su prama njima.

Na cesti su zastali i dočekali ih. Ruff je prebacio ruku preko ramena plavooke djevojke.

Konjanike je predvodio pukovnik MacEnroe. Kad je ugledao Ruffa i lijepu djevojku u njegovu zagrljaju, pukovnik je protrljao oči.

— Prokleti lupežu, što radiš ovdje? — povikao je pukovnik MacEnroe, a oči su mu vragolasto zasjale.

— Na izletu sam — odvrati Ruff.

— Tražili smo te. Treba nam izviđač — reče pukovnik.

— Glavni indijanski logor je južno odavde — obavijesti Ruff pukovnika.

— Ali u Lincolnu su nam rekli ...

— Ja sam ih vidio svojim očima — prekine ga Ruff.

— Ti si ih vidio svojim očima?

— upita pukovnik MacEnroe povišenim glasom, a zatim vikne: — Majore Burnette, jeste li ovo čuli? Ruff je vidio logor južno odavde!

— Da, gospodine pukovniče — odvrati Burnett — ali naši doušnici su nam...

— K vragu vi i vaši doušnici, majore! Pred vama je Ruff Justice, najbolji izvidnik u ovim krajevima, a on kaže da je logor južno odavde. Uostalom, zašto ga niste zanovačili kad je bio u Lincolnu?

— Gospodine pukovniče, pa vi ste izričito naredili...

— Opet vi meni što sam ja naredio. Naredio sam, pa što onda! Jeste li se svi vi urotili protiv mene? Čovječe, ako želite

postati potpukovnik, morate naučiti da sami donosite presudne odluke! Jasno?

Major je nešto nerazgovjetno odgovorio i zbunjeno zatresao glavom prije nego što se udaljio.

— Idemo na jug! Ruffe, hoćete li nas voditi? — ponovo mu se obratio pukovnik MacEnroe.

— Ne, pukovniče. Žao mi je, ali ovaj put ne. Morate poći bez mene. — Ginny je čedno pogledala u zemlju kad ju je Ruff ponovo stisnuo u zagrljaj. — Ali, pukovniče — nastavio je Ruff — bit ću vam do groba zahvalan ako nam date hrane i dva konja.

— A, tako, momče! Ti bi konje i hranu. Pa razumijem ja mladost — MacEnroe mu se nasmiješi. — Dat ću ti što tražiš, ali konje moraš vratiti, razumiješ li? A tada ćemo te ponovo uzeti u vojsku. Naredniče! — viknuo je pukovnik — dva konja iz pričuve i hranu za Ruffa Justicea!

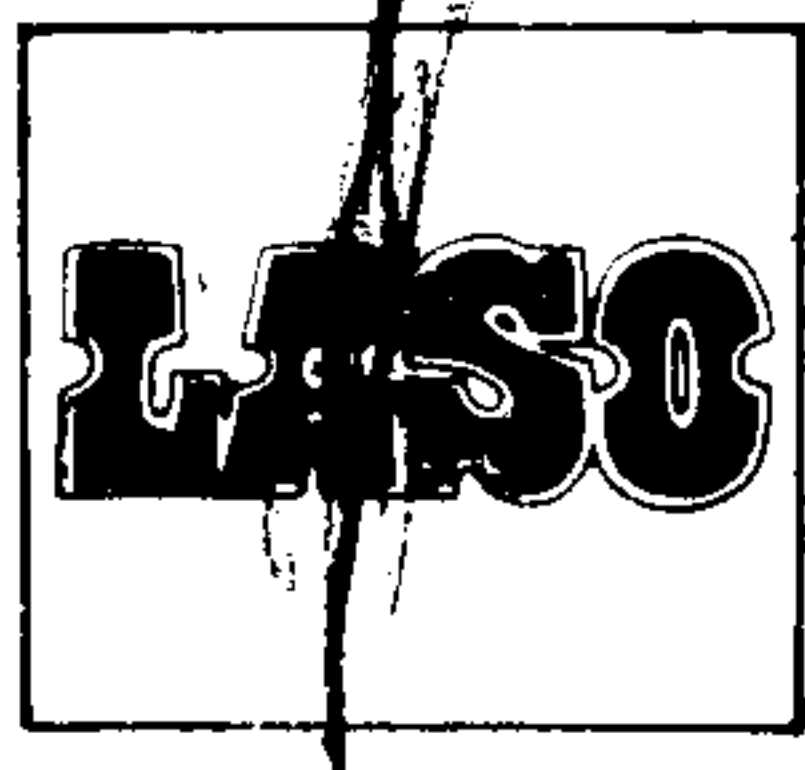
Pukovnik se zatim okrenuo naprijed i podigao ruku.

— Naprijed marš! — naredio je vojnicima, a zatim dotakao obod svoje oficirske kape i blago se naklonio na pozdrav Ginny te poveo konjanike prema jugu.

Ginny nije zapazila uljudni naklon dostojanstvenog i stastog pukovnika. Ničega ona više nije bila svjesna, ničega osim snažnog muškarca pokraj sebe. On ju je zaštitnički držao u naručju i cjelivao dok je odred konjanika prolazio mimo njih podižući oblak prašine na toplom jutarnjem suncu pod vedrim nebom Dakote.

U PRIPREMI:

Max Brand:
DŽENTLMEN S REVOLVEROM

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 7020 d, a za šest mjeseci 3510 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: SOUR »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-1216, za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,50. Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US 15,00.

Uplata na devizni račun 30301 – 620 – 18 – 25731 – 3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačke banke, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI)

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d. Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 1973. od 26. XI 1973. Rukopisi se ne vraćaju.

jeans

KORDAMT

Novi modeli Levi's jeansa u robnim kućama i prodavaonicama
VARTEKSA, STANDARD KONFEKCIJE I ATEKSA.

Levi's

kvaliteta je uvijek u modi